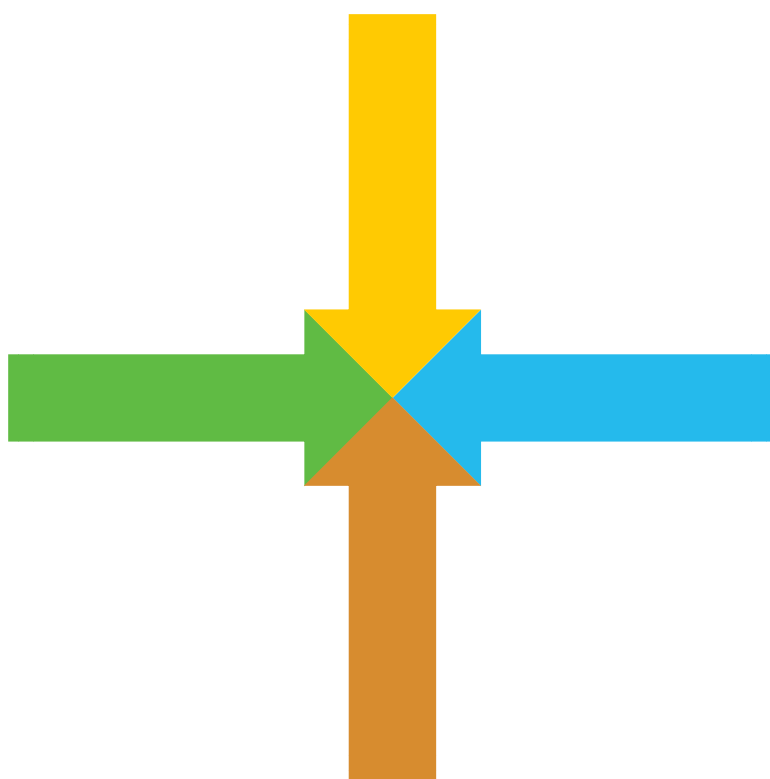

Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš 2023–2025

Aktualizácia

December 2022

Zadávatel' spracovania dokumentu:

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Slovenský raj & Spiš

www.vraji.sk

OOCR Slovenský raj & Spiš

Zostavovateľ a odborný konzultant:

Karpatský rozvojový inštitút, Košice

www.kri.sk

Garanti spracovania a zostavenia dokumentu:

RNDr. Andrej Šteiner, PhD., senior expert, KRI, Košice

Mgr. Michal Schvalb, expert, KRI, Košice

Ing. Zuzana Záborská, odborná konzultantka, KRI, Košice

Mgr. Vladimír Nováček, podpredseda OOCR Slovenský raj & Spiš

Neprešlo jazykovou úpravou.

Dokument je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky.

Obsah

1 Úvod a metodika	4
2 Východiská pre vypracovanie	6
2.1 Zásady riadenia rozvoja destinácie.....	6
2.2 Strategický rámec pre rozvoj destinácií.....	8
3 Hodnotenie Plánu rozvoja destinácií OOCR 2016–2018 (2020)	13
4 Priority rozvoja	21
4.1 Priorita 1: Manažment destinácie a koordinácia subjektov.....	22
4.2 Priorita 2: Značka – produkt - marketing.....	33
4.3 Priorita 3: Rozvoj územia a infraštruktúry.....	44
5 Akčný plán 2023 – 2025	49
6 Zdroje	62

1 Úvod a metodika

Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti Oblastnej organizácie cestovného ruchu Slovenský raj & Spiš 2023–2025 (ďalej len Plán rozvoja) je vypracovaný v súlade so Zák. č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších zmien a doplnkov. Plán je manažérskym a komunikačným nástrojom riadenia rozvoja destinácií na najbližšie 3 roky v území (roky 2021 a 2022 OOCR Slovenský raj & Spiš boli pre OOCR, podobne ako pre všetky OOCR na Slovensku rokmi prekonávania pandemického obdobia korona krízy a sústredila sa na aktivity udržateľnosti organizácie). Komplexné vypracovanie nového rozvojového dokumentu na roky 2026 a ďalej, OOCR plánuje až v žiadosti MDaV SR o štátnu dotáciu v roku 2022.

Vzhľadom na „ambicióznosť a nadčasovosť“ Plánu rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš na roky 2016 – 2018 (2020), ako aj vzhľadom na krátkosť času a obmedzené možnosti financovania pre vytvorenia nového komplexného strategického dokumentu OOCR Slovenský raj & Spiš zadala vypracovanie rozvojového dokumentu na roky 2023 – 2025, ako aktualizáciou existujúceho, vyššie uvedeného plánu.

Metodika prípravy aktualizovaného plánu spočívala v kritickom vyhodnotení doterajšieho napĺňania Plánu rozvoja, aktuálnych potrieb a výziev, ale tiež na základe diskusií s členmi OOCR, prípadne externými expertmi.

Aktualizované boli prakticky všetky kapitoly, ale najväčší dôraz je kladený najmä na návrhovú/strategickú časť a na vypracovanie nového Akčného plánu na roky 2023, indikatívne na roky 2024 a 2025.

Jadro dokumentu tak tvoria (rovnako ako v dokumente na roky 2016 - 2018) 3 priority pre riadený rozvoj cestovného ruchu na území v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš a utvárajú logiku členenia a usporiadania jednotlivých opatrení Plánu rozvoja destinácie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš 2023 – 2025, a sú to:

PRIORITA 1. Manažment destinácie a koordinácia subjektov CR.

PRIORITA 2. Značka – PRODUKT – Marketing.

PRIORITA 3. Rozvoj územia a infraštruktúry.

Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš na roky 2016 – 2018 (2020) definuje 29 opatrení pre plnenie uvedených 3 priorít, ktoré však, z hľadiska metodologickej správnosti majú charakter konkrétnych aktivít. Takého opatrenia sa po výbere na základe hodnotenia plnenia plánu stali ako aktivity/projekty obsahom nového Akčného plánu a počet opatrení bol výrazne prehodnotený a znížený na 10.

Štruktúra návrhovej časti je nasledovná:

- **Priorita**
- **Opatrenia**
- **Popis a zdôvodnenie**
- **Akčný plán s návrhom aktivít** (ako samostatná kapitola)

V čase platnosti aktualizovaného Plánu rozvoja destinácií OOCR Slovenský raj & Spiš, teda najneskoršie v roku 2024 je potrebné, aby OOCR vypracovala nový strategický rozvojový dokument na obdobie do roku 2030, výhľadovo 2035 s aktuálnou analýzou a trendmi v rozvoji cestovného ruchu, s definovaním komplexnej stratégie od vízie cez konkrétne ciele a opatrenia, s plánovanými konkrétnymi a reálnymi aktivitami a projektmi.

2 Východiská pre vypracovanie

Východiskami pre aktualizáciu a zostavenie plánu na obdobie rokov 2023 – 2025 sú:

- Rámec a zásady riadenia rozvoja destinácií
- Postavenie a úlohy OOCR v štruktúre organizácií
- Strategický a programový rámec pre rozvoj destinácií

2.1 Zásady riadenia rozvoja destinácie

Legislatívnym základom pre fungovanie organizácií destinačného manažmentu v podmienkach SR je Zákon č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu v znení jeho neskorších predpisov, ktorý definuje povinnosti OOCR uvedených vrátane povinnosti plánovania rozvoja cestovného ruchu v §§ 13 a 15, písm. j), podľa ktorých OOCR „*podporuje a vytvára podmienky na rozvoj cestovného ruchu na svojom území a chráni záujmy svojich členov*“ a „*zostavuje a realizuje koncepciu rozvoja cestovného ruchu*“ na území vo svojej pôsobnosti. OOCR môže v súlade s § 29, ods. 10, písm. g) cit. zákona požiadať finančnú podporu pre zabezpečenie strategických, koncepčných a analytických materiálov a dokumentov, štatistík a prieskumov pre rozvoj destinácií vo svojej pôsobnosti.

Vytváranie partnerstiev v destinácii je neodmysliteľnou črtou súčasného turizmu. Hľadanie synergií, nasmerovanie aktivít do konkrétnych, spoločne zadefinovaných strategických cieľov, rozhodnutie (viac ako ochota) dlhodobo ich naplňovať a nad tým všetkým dobre myslená vzájomná kontrola. V širšom význame môžeme turistický produkt chápať ako dobre rozpoznatelné a v dostupnej ponuke odzrkadlené hlavné jedinečnosti destinácie. Nie len pre budovanie značky, ale aj pre efektívny predaj je dôležité, aby sa (potenciálny) návštevník konfrontoval so stále sa opakujúcimi posolstvami a podnetmi a pod ich vplyvom si cez produkt vytváral vedomú i podvedomú obsahovú asociáciu ku destinácii. Na úrovni produktu viac racionálnu, ktorá sa následne na marketingovej úrovni rozvinie do viac emocionálnej roviny.

Proklientsky orientované služby sú dnes preto neoddeliteľnou súčasťou kvalitného produktu, keďže náročnosť klienta, vrátane domáceho, sa neustále zvyšuje. Preto aj téma kvality služieb, vzdelávacieho systému, priebežného dovzdelávania a motivovania zamestnancov, ako aj

ústretového správania sa obyvateľov by mali byť témy, s ktorými destinačný manažment neustále pracuje.

Destinačný marketing pozostáva zo širokého spektra aktivít, ktoré majú viesť k čo najúčinnnejšiemu predaju produktu. Je dôležité pochopiť, že na rozdiel od podniku, destinácia sama osebe nie je právnou či ekonomickou entitou, uzatvoreným subjektom, ktorý si autonómne definuje interné procesy.

Destinácia je z tohto pohľadu "virtuálnym podnikom", viac súborom, ako len súčtom samostatných subjektov, ktoré majú svoje vlastné ekonomické ciele, nástroje na ich dosahovanie (vrátane marketingu) a rozhodovacie mechanizmy.

2.2 Strategický rámec pre rozvoj destinácií

V oblasti strategickej, plánovacej a manažérskej boli pre Slovensko a región košického kraja a destinácie v ňom vypracované na národnej, regionálnej, miestnej úrovni a na úrovni územia destinácií v pôsobnosti OOCR vypracované viaceré strategické dokumenty, ktoré sú inšpiráciou pre vypracovanie plánu rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR.

Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030 je nosným strategickým materiálom, ktorý určuje smerovanie odvetvia na nasledujúcich desať rokov.

Jeho podstatou je vytvorenie súboru úloh pre ústredný orgán štátnej správy zodpovedný za rozvoj odvetvia cestovného ruchu, ktorých naplnenie v spolupráci so zainteresovanými subjektmi povedie k zvyšovaniu úrovne odvetvia a jeho prínosu pre národné hospodárstvo. Zameranie strategického dokumentu bolo stanovené tak, aby podporovalo naplnenie úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády SR, Agendy 2030 a s prihliadnutím na potrebu budovania jednotnej prezentácie krajiny i na primerané využívanie prírodných a kultúrnych zdrojov.

Hlavným cieľom tejto stratégie je:

„Znižovanie sezónnych disparít vytváraním komplexnej ponuky cestovného ruchu udržateľným využívaním potenciálu krajiny pri zvyšovaní ekonomického rastu regiónov a zlepšením rozpoznateľnosti Slovenska ako atraktívnej a autentickej dovolenkovej destinácie“.

Špecifické ciele sú zamerané na 4 „p“:

- partnerstvo,
- produkt,
- prezentácia,
- profesionalita.

Na regionálnej úrovni je pre rozvoj územia v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš ako destinácie nositeľom strategických politík primárne Košický samosprávny kraj. V najaktuálnejšej **Stratégii udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom**

samosprávnom kraji do roku 2027 sa pre oblasť kompetencií OOCR Slovenský raj & Spiš delí stratégia KSK na dve tematické časti:

- svojou povahou jedinečný Národný park Slovenský raj,
- a pre cestovný ruch kľúčovú historickú pamiatku, Spišský hrad a jeho okolie (Spišský hrad a okolie však nie je súčasťou územia destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš).

Destinácií Slovenský raj & Spiš sa v krajskej stratégii týkajú tri programy:

- I. Program rozvoja ponuky a dostupnosti cestovného ruchu (Rozvoj trvalo udržateľného turizmu, Rozloženie návštevnosti časovo a geograficky, Podpora dopravnej dostupnosti atraktivít)
- II. Program rozvoja spolupráce v cestovnom ruchu (Prioritizácia spolupráce s organizáciami cestovného ruchu mimo Košického kraja, najmä s Prešovským a Banskobystrickým krajom a so Správnou NP Slovenský raj, Posilnenie spolupráce s prevádzkovateľmi služieb v cestovnom ruchu na sledovanom území)
- III. Program rozvoja marketingu a propagácie destinácie (Posilnenie produktovej ponuky mimo sezóny, Posilnenie informovanosti o destináciu v okolitých krajoch, Propagácia udržateľných foriem cestovného ruchu)

Základnou rozvojovou jednotkou s jasne definovanými samosprávnymi funkciami, kompetenciami a zodpovednosťami pre rozvoj svojho územia a skvalitňovanie života v ňom na lokálnej úrovni sú mestá a obce. Základnou právnou normou, ktorá ovplyvňuje rozvoj územia obcí a miest je zákon o obecnom zriadení (369/1991 Zb.) s vymedzenými kompetenciami samospráv obcí a miest. Základnými rozvojovými dokumentmi územnej samosprávy miest a obcí a nástrojmi strategického a dlhodobého, ale aj operatívneho a krátkodobého rozhodovania samosprávnych orgánov miest vo veciach rozvoja sú **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta/obce (PHSR)** a **Územný plán mesta/obce (ÚP)**.

Oba dokumenty sú výstupom dvoch nezávislých plánovacích procesov: ÚP mesta/obce ako výstup územného plánovania a PHSR ako výstup procesu strategického plánovania rozvoja mesta/obce. V prípade obidvoch uvedených procesov je potrebné pamätať na vzájomné obojsmerné ovplyvňovanie politík vo vzťahu medzi ÚP resp. PHSR a turizmom. Na jednej strane je v rozvojových aktivitách, vrátane investičných zámerov, nevyhnutné rešpektovať

záväznú regulatívu príslušného plánu, na strane druhej je potrebné jeho doplnkami a zmenami reagovať na meniace sa potreby turizmu a zohľadňovať nároky kladené na rozvoj územia ako modernej destinácie. Zákon špecifikuje zameranie rozvoja na viacero oblastí a jednou z nich, ktoré má PHSR obsahovať, je aj oblasť rozvoja cestovného ruchu.

Zaujímavá a inšpiratívna analýza plánovania rozvoja sídel v NP Slovenský raj s dôrazom na rozvoj CR je súčasťou analytickej časti Stratégie rozvoja územia Slovenský raj s dôrazom na rozvoj cestovného ruchu na obdobie rokov 2015 – 2020. Zmapovanie celého územia v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš a harmonizácia relevantných PHSR s územne nadradenými strategickými dokumentmi by sa mala stať námetom pre iniciatívu aj pre samotnú OOCR.

Pre destinácie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš stále platia 2 strategické plánovacie dokumenty, aj keď sú staršieho dáta:

1. Stratégia rozvoja územia Slovenský raj s dôrazom na rozvoj cestovného ruchu na obdobie rokov 2015 – 2020, výhľadovo 2025

Vypracovaná v rámci projektu „Slovenský raj – Klaster cestovného ruchu NP Slovenský raj a TIC Dobšinská ľadová jaskyňa“, finančne podporeného z Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce 2007 - 2013, ktorého prijímateľom a realizátorom bola Obec Stratená s partnermi, ktorými boli Mesto Dobšiná, Združenie obcí Mikroregión Slovenský raj – Sever, Oblastná organizácia cestovného ruchu Slovenský raj a švajčiarsky partner Sieť švajčiarskych národných parkov vo Švajčiarsku.

2. Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš na roky 2016 – 2018 (2020)

Spracovaný OOCR Slovenský raj & Spiš v roku spojenia dvoch OOCR – OOCR Slovenský raj a OOCR SPIŠ, v roku 2016. Tento rozvojový dokument OOCR je predmetom hodnotenia jeho plnenia a aktualizácie pre roky 2023 – 2027.

Medzi podklady patrí aj **Syntéza územia OOCR Slovenský raj & Spiš ako destinácie cestovného ruchu** z júna 2022 ako súbor máp a štatistických dát v 6 oblastiach - 1. Hranice územia destinácií, 2. Dostupnosť destinácie, 3. Identifikácia primárnych a sekundárnych

zdrojov CR - infraštruktúra CR, supraštruktúra CR, 4. Postavenie CR v lokálnej ekonomike, 5 Postavenie ubytovacieho sektora a 6. Rozvojové aktivity v oblasti CR.

Za východisko a strategický podklad pre vypracovanie plánu rozvoja destinácií 2023 – 2025 (2027) je potrebné považovať **Závery a odporúčania z Konferencie QUO VADIS OOCR**, konanej v decembri 2022 pri príležitosti 10. výročia OOCR Slovenský raj & Spiš. Podľa záverov (po 10tich rokoch fungovania OOCR Slovenský raj & Spiš) je potrebné:

1. Vyhodnotiť **system fungovania a budovania členstva** na zásadách a princípoch partnerstva.
2. Vrátiť sa a **prehodnotiť system tvorby rozpočtu** cielene so zohľadnením špecifických potrieb subdestinácií v pôsobnosti OOCR. Je potrebné vytvoriť priestor pre vnútorné členenie OOCR (geograficky, resp. zameraním činnosti), aby podpora OOCR jej členom bola viac cieleňá.
3. Zvážiť, prehodnotiť a nastaviť **system rozhodovania** v orgánoch OOCR.
4. Posilniť **finančné, personálne, odborné a manažérke kapacity** OOCR tak, aby sa mohli naplniť očakávania jej členov a plniť aktivity vyplývajúce zo schváleného Plánu rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR.
5. Existujúce rozvojové dokumenty (Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR na obdobie do 2020 a Stratégia rozvoja územia Slovenský raj s dôrazom na rozvoj CR na obdobie rokov 2015 – 2020) je potrebné aktualizovať, resp. **je potrebné vypracovať nové dokumenty rozvoja CR v území destinácií v pôsobnosti OOCR**, reflektujúce nové podnety a skutočnosti a podľa nich postupovať (napr. zakomponovať ich do ÚP a PHSR obcí, do RIUS košického kraja).
6. Je potrebné zvážiť a rozhodnúť o **obsahovom prepojení rozvojových stratégií MAS Milož Spiš, o.z. a OOCR Slovenský raj & Spiš** v programovom období 2021 – 2027, keďže časť územia destinácií v pôsobnosti OOCR je súčasťou MAS (financované z programu LEADER - rozvoj vidieka).
7. Pri plánovaní rozvoja destinácie/destinácií sústrediť sa na využitie potenciálu hlavne **v prírodnom turizme a cykloturizme**, so zohľadnením ich súčasných a budúcich ohrození dopadmi zmeny klímy.

Zvážiť prijať, či rozšíriť/upraviť víziu, aby sa v dlhodobej perspektíve Slovenský raj stal územím silnej značky nie len v ochrane prírody, ale aj v turizme, územie múdro spravované, prosperujúce; miesto, ktoré návštevníci vyhľadávajú a radi sa do Slovenského raja a jeho okolia vracajú.

8. Predpokladom rozvoja cestovného ruchu je **dopravná dostupnosť a doprava**, vrátane dopravnej infraštruktúry a definovanie politik dopravnej dostupnosti destinácií v pôsobnosti OOCR by mala byť jedným z kľúčových zameraní OOCR v spolupráci s kompetentnými subjektmi v oblasti dopravy.
9. Významným a komplexným produktom CR budovanom OOCR je **cykloturizmus**. Pre rozvoj cykloturistiky je a bude nevyhnutná odborná koordinácia aktivít rôznych subjektov a združení, miest a obcí, jednotlivcov, VUC s akceptáciou OOCR Slovenský raj & Spiš ako legitímnej a jedinej koordinačnej a konzultačnej štruktúry v spolupráci s organizáciou a správcom cykloturistického značenia OZ Rozvoj Spiš.
10. Pre **rozvoj turizmu z hľadiska dopadov zmeny klímy** sa odporúčajú 2 rámcové programy OOCR - 1. Zlepšenie technických podmienok pre pohyb turistov v roklinách Slovenského raja s ohľadom na dopady zmeny klímy a 2. Začlenenie klimateckej odolnosti do manažmentu udržateľného turizmu v NP.

Uvedené závery sa stali súčasťou opatrení a aktivít Plánu rozvoja destinácií OOCR na roky 2023 – 2025.

3 Hodnotenie Plánu rozvoja destinácií OOCR 2016–2018 (2020)

Hodnotenie Plánu rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR na roky 2016–2018 (2020) je vypracované popisne ako vecné plnenie a to po blokoch opatrení, ktoré boli definované pre jednotlivé rozvojové priority (3) a na základe Akčného plánu na roky 2016 - 2018. Vzhľadom na to, že hodnotený dokument nemal vypracovaný finančný plán, predmetom hodnotenia nie je finančné plnenie.

OOCR Slovenský raj a OOCR SPIŠ sa v roku 2016 zlúčili do jednej OOCR Slovenský raj & Spiš a ako nová organizácia vypracovala a schválila uznesením valného zhromaždenia v roku 2016 „Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR na roky 2016 – 2018 výhľadovo do roku 2020“. Tento plán vychádzal najmä z 2 strategických dokumentov, a to: **Stratégia rozvoja územia NP Slovenský raj s dôrazom na rozvoj cestovného ruchu na roky 2015–2020, výhľadovo 2025** a z **Marketingovej stratégie NP Slovenský raj platnej pre roky 2015–2020**. Oba dokumenty v čase spracovania Plánu rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš na roky 2023–2025 (2027) strácajú na aktuálnosti, z tohto dôvodu už nie sú pri aktualizácii dokumentu uvádzané v jeho obsahu.

Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš 2016–2018 (2020) vychádzal z cieľov Stratégie Stratégia rozvoja územia NP Slovenský raj s dôrazom na rozvoj cestovného ruchu na roky 2015 – 2020, výhľadovo 2025 a nedefinoval vlastné ciele. Definoval 3 priority a v rámci nich spolu 29 Opatrení na obdobie rokov 2016 – 2018, výhľadovo 2020:

- Priorita 1: Manažment destinácie a koordinácia subjektov CR - spolu 11 opatrení.
- Priorita 2: Značka – produkt – marketing – spolu 11 opatrení.
- Priorita 3: Rozvoj územia a infraštruktúry – spolu 8 opatrení.

PRIORITA 1: MANAŽMENT DESTINÁCIE A KOORDINÁCIA SUBJEKTOV CR

Opatrenia priority 1 (v hodnotenom dokumente číslované 1 – 10):

1. Spresnenie a aktualizovanie vnútorného členenia a hraníc destinácií na území v pôsobnosti OOCR ako jedného z predpokladov pre efektívne riadenie rozvoja

cestovného ruchu, ako aj zlepšenia predpokladov pre stotožnenie miestnych aktérov CR s destináciou a zvýšenie ich akcieschopnosti.

2. Definovanie pôsobnosti a rozdelenie úloh medzi OOCR a obcami na území destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš.
3. Nastavenie funkčného systému koordinovanej marketingovej komunikácie a ďalších marketingových aktivít v destináciách v pôsobnosti OOCR.
4. Zosúladenie marketingových cieľov a ročných plánov aktivít medzi OOCR a KOCCR KK.
5. Destinačná „kick-off“ konferencia prezentujúca ciele a nástroje rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš v kontexte prijatých strategických dokumentov do roku 2020.
6. Dobudovanie členstva samospráv podľa aktualizovaných hraníc destinácií na území v pôsobnosti OOCR a výrazné posilnenie členstva podnikateľských subjektov.
7. Model realizácie a koordinácie realizácie prijatých stratégií rozvoja územia a CR v destinácii (nevyhnutná súčinnosť všetkých potenciálnych subjektov koordinácie a implementácie týchto stratégií).
8. Projekt na budovanie líderských a manažérskych kapacít členov OOCR (vypracovanie vzdelávacieho a tréningového programu s cieľom zabezpečiť ich rozvoj v oblasti plánovania rozvoja, rozhodovania, budovania partnerstiev, v oblasti komunikačných, riadiacich a facilitačných zručností).
9. Kooperácia s partnermi v iniciatívach za účelom získavania zdrojov EÚ na konkrétne projekty (napr. Združenie Euroregión Tatry, iniciatíva Tatry-Spiš 2020 regionálne partnerstvo pre súdržnosť, oz Miloj Spiš ako potenciálna MAS, Krajská organizácia cestovného ruchu Košický kraj, KSK).
10. Grantová schéma - zmapovanie možností a vytvorenie vlastnej samostatnej grantovej schémy na podporu turizmu v destináciách v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš (zameranie podpory, oprávnení žiadateľa, výška grantovej podpory, financovanie, rozhodovací mechanizmus).

Vyhodnotenie Priority 1:

Všetky uvedené opatrenia v Priorite sú definované skôr ako konkrétna aktivita, či projekt.

Za splnené možné považovať:

- Zosúladowanie ročných plánov aktivít medzi OOCR a KOCR KK, nie však zosúladienie marketingových cieľov.
- OOCR plnila aj Op.9 – Kooperácia s partnermi v iniciatívach za účelom získania zdrojov a to ako partner vo dvoch projektoch:
  1. Projekt „Efektívne riadenie severnej časti NP Slovenský raj“ v partnerstve so Správou NP Slovenský raj a s rozpočtom spolu viac ako 400 000,00 EUR, z toho partneri spolufinancovali projekt 50%. Projekt financovala nemecká nadácia na podporu rozvoja ekoturizmu.
  2. Kúria Zuzana v Markušovciach – podpora zo zdrojov Nórskeho mechanizmu (prebiehajúci projekt) v partnerstve s Múzeom Spiša v Sp.N. Vsi so zameraním na propagáciu regiónu Spiš so samostatným rozpočtom 25 000,00 EUR.
Výsledky oboch projektov sú popísané vo Výročnej správe OOCR Slovenský raj & Spiš za rok 2022.
- Destinačná „kick-off“ konferencia prezentujúca ciele a nástroje rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš (Op.5) bola zrealizovaná až v závere roka 2022 pri príležitosti 10. výročia založenia OOCR s definovaním Záverov a odporúčaní, ktoré sú zapracované ako súčasť nového Plánu rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš na roky 2023 – 2025.

Za čiastočne splnené je možné považovať Opatrenie 1: Spresenie a aktualizovanie vnútorného členenia a hraníc destinácií na území v pôsobnosti OOCR vypracovaním súboru máp vrátane hraníc destinácií v pôsobnosti OOCR v Syntéze územia OOCR ako destinácie CR.

Nereálnym aj v plánovacom období 2023 - 2025, vo finančných podmienkach OOCR Slovenský raj & Spiš, je Opatrenie 10: Grantová schéma a vytvorenie vlastnej samostatnej grantovej schémy na podporu turizmu v destináciách v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš.

Väčšina opatrení v tejto prioritě nebola splnená, avšak opatrenia (resp. aktivity) sú stále aktuálne s návrhom ich zakomponovania do Plánu na roky 2023 – 2025, a výber z nich je zaradený aj do Akčného plánu na roky 2023 – 2025.

PRIORITA 2: ZNAČKA – PRODUKT – MARKETING

Opatrenia priority 2 (v hodnotenom dokumente číslované 11 - 21):

11. Identifikácia odlišiteľných znakov/jedinečností destinácii a rozčlenenie územia na prirodzené destinácie, identifikácia prienikov a jednotiacich znakov destinácií a hľadanie vhodných autentických prepojení medzi jednotlivými destináciami).
12. Budovanie značky - nastavenie procesu budovania značky jednotlivých prirodzených destinácií v území v pôsobnosti OOCR v úzkej kooperácii medzi OOCR a miestnymi aktérmi pôsobiacimi na trhu pre potreby marketingových stratégií OOCR.
13. Formulovanie ťažiskových produktov destinácií v pôsobnosti OOCR aj so zohľadnením cieľov rozvoja vidieka (vidieckeho CR) a s ohľadom na ciele rozvoja cestovného ruchu KSK.
14. Definovanie segmentácie návštevníkov špecifickej pre destinácie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš podľa ich produktového zamerania (ťažiskových produktov destinácií).
15. Budovanie zážitkovej ponuky - akčný rámec pre vybrané trhové segmenty v súlade s ťažiskovými produktovými líniami a so segmentáciou návštevníkov, ktoré boli špecificky definované pre destinácie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš.
16. Kultúrne tematické cesty - akčný rámec pre zlepšenie využívania kultúrnych tematických ciest (gotická, železná, banská) a zintenzívnenia ich zapojenia do ťažiskových produktových línií s vyhodnotením ich rozvojového potenciálu na území v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš.
17. Destinačný systém hodnotenia kvality - projektové riešenie pre vytvorenie destinačného systému hodnotenia kvality.
18. Destinačný rezervačný systém - projektové riešenie pre vytvorenie komplexného destinačného rezervačného systému pre územie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš.
19. Harmonizácia marketingových stratégií a plánov aktivít pre územie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš s „aktualizovanou koncepciou“ pre budovanie značky a destinačný marketing tohto územia.

20. Analýzy, prieskumy

A: Spracovanie návrhu na zavedenie systematického mechanizmu štruktúrovaného viaczdrojového štatistického zisťovania na území v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš pre potreby strategického rozhodovania v oblasti turizmu.

B: Pilotný projekt na výskum návštevníkov destinácií v pôsobnosti OOCR zameraný na získanie detailných kvantitatívnych a kvalitatívnych údajov o správaní sa návštevníkov tohto územia, ako aj na ďalšiu kontinuálnu aktualizáciu týchto údajov pre potreby OOCR.

21. Jednotný systém propagácie

A: Projektové riešenie pre vytvorenie inovatívneho jednotného systému propagácie destinácií pod strechou OOCR Slovenský raj & Spiš a zlepšenie viditeľnosti ponuky týchto destinácií (weby, navigačné body, slogany, mobilné aplikácie, sociálne siete, outdoor reklama, promo kampane, veľtrhy a výstavy a pod.).

B: Technické a vizuálne spracovanie návrhu jednotného označenia navigačných bodov v destináciách (TIC, zastávky a stanice verejnej dopravy, verejné parkoviská, mapy a stanovišťa v obciach a strediskách, vstupné brány, návesti, smerovníky a orientačné tabule), berúc do úvahy dopravné značenie kultúrnych a turistických cieľov (hnedé tabule).

Vyhodnotenie Priority 2:

Z 11 opatrení na plnenie Priority 2 majú len 4 charakter širšieho opatrenia a ostatné sú aktivity na napĺňanie opatrení, a to:

- Budovanie značky (opatrenie 12)

Budovaniu značky pre destinácie OOCR je potrebné sa v ďalšom plánovacom období 2023 – 2025 vrátiť. V území sa používajú viaceré značky, resp. logá, ktoré nepredstavujú jednotnú značku. Jedná sa o logo samotnej OOCR, o logo NP Slovenský raj ako aj o nové logo, ktoré vzniklo ako jeden z výsledkov spoločného projektu s mestom Spišská Nová Ves, avšak zatiaľ sa ani medzi odborníkmi, ani v širokej verejnosti veľmi neujalo. Budovanie značky si žiada plánovanú a riadenú diskusiu.

- Budovanie zážitkovej ponuky (opatrenie 15)

Na budovaní zážitkovej ponuky OOCR aktívne pracuje každým rokom pri tvorbe projektu a žiadosti o štátnu dotáciu, nie však cielenejšie a dlhodobejšie s väzbou na definovanie segmentácie návštevníkov a ich záujmov. Vzhľadom na nedostatok administratívnych a odborných kapacít sa OOCR dlhodobo, v zásade od svojho založenia, venuje rozvoju cykloturizmu a v zime podpore rozvoja bežeckého lyžovania.

- Analýzy a prieskumy (opatrenie 20)

Analýzy a prieskumy sú začaté vypracovaním Syntézy územia OOCR Slovenský raj & Spiš ako destinácie CR (jún, 2022), ktorej zistenia je potrebné zohľadniť pri tvorbe novej Stratégie rozvoja cestovného ruchu špecificky pre destinácie v pôsobnosti OOCR do roku 2030 v súlade s pripravovanou stratégiou rozvoja CR Slovenska do roku 2030. OOCR však pre kvalitné rozhodovanie chýbajú viaceré štatistické údaje, preto analýzy a prieskumy a plnenie tohto opatrenia má pre OOCR kľúčový význam.

- Jednotný systém propagácie (opatrenie 21)

Ostatných 7 opatrení má, podobne ako pri Priorite 1, charakter konkrétnych aktivít, z ktorých za nesplnené, ale stále aktuálne, možno považovať 4 opatrenia – 16, 17, 18 a 19. OOCR má záujem oživiť kultúrno – tematickú cestu - Gotická cesta po vzore funkčnej ponuky na Gemeri (opatrenie 16). Pre OOCR, vyplývajúc z nedostatočného administratívneho a odborného zabezpečenia fungovania kancelárie, nie je reálne splnenie opatrenia 17 – Zavedenie destinačného systému kvality a vzhľadom na existenciu mnohých rezervačných systémov a viaceré možnosti je pre OOCR neaktuálne opatrenie 8 – Destinačný rezervačný systém.

PRIORITA 3: ROZVOJ ÚZEMIA A INFRAŠTRUKTÚRY

Opatrenia priority 3 (v hodnotenom dokumente číslované 22 - 29):

22. Posilňovanie vplyvu a pôsobnosti OOCR na úrovni KOOCR a partnerských iniciatív v spolupráci s inými OOCR, na úrovni cezhraničných partnerských iniciatív (presadzovanie

- záujmov OOCR v nadradených rozvojových stratégiách, plánoch, projektoch a iniciatívach).
23. Prepájanie a zosúladenie rozvojových a plánovacích dokumentov obcí v cieľovom území OOCR s kľúčovými stratégiami rozvoja územia a CR v destináciách v pôsobnosti OOCR.
  24. Dopravná dostupnosť - zmapovanie možností zlepšenia dostupnosti stredísk cestovného ruchu v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš prostredníctvom verejnej dopravy (model Skibus, Letný bus) s kvantitatívnym a kvalitatívnym vyhodnotením pozitívnych efektov.
  25. Sieť cyklotrás - zmapovanie možností napojenia cyklotrás v pôsobnosti OOCR na diaľkové cyklomagistrály s napojením na hlavné atraktivity a sídla KSK a na susedné kraje a štáty.
  26. Bezpečnosť - zavedenie jednotného systému permanentnej údržby turistických chodníkov a opráv technických zariadení počas celého roka v celom území s dôrazom na rokliny Slovenského raja, vrátane mechanizmu na priebežný monitoring a vyhodnocovanie uplatňovania tohto systému v praxi.
  27. Infraštruktúra CR - zmapovanie možností pre vytváranie koncepcnej infraštruktúrálnej podpory:
    - A: Pre produkt pešej turistiky, ako komplexného zážitkového produktu (v rozsahu značených chodníkov a trás) na území v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš.
    - B: Pre produkty tematických ciest, ako marketingového nástroja, ktorý prepája jednotlivé destinácie, susediace a cezhraničné regióny (Gotická, Železná, Slovenská banská, sakrálne cesty a pod.)
  28. Estetizácia obcí - spracovanie spoločnej koncepcie estetizácie obcí na území v pôsobnosti OOCR s využitím prvkov drobnej architektúry v zjednocujúcom dizajne.
  29. Adaptácia na dopady zmeny klímy - spracovanie adaptačnej stratégie pre územie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš na dopady zmeny klímy a vytvoriť mechanizmus jej realizácie na úrovni obcí a vlastníkov/správco v území, prevádzkovateľov turistických zariadení, produktov a služieb.

Vyhodnotenie priority 3:

Na rozdiel od vyššie uvedených opatrení v Prioritách 1 a 2, ktoré majú skôr charakter aktivít/projektov, v Priorite 3 – Rozvoj územia a infraštruktúry, sú definované širšie opatrenia s návrhom konkrétnych prvých aktivít na ich plnenie. Napr. opatrenie 28 Estetizácia obcí s aktivitou „spracovanie spoločnej koncepcie estetizácie obcí na území v pôsobnosti OOCR s využitím prvkov drobnej architektúry v zjednocujúcom dizajne“. Alebo opatrenie 29 Adaptácia na dopady zmeny klímy s aktivitou „spracovanie adaptačnej stratégie pre územie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš na dopady zmeny klímy a vytvoriť mechanizmus jej realizácie na úrovni obcí a vlastníkov/správcoov území, prevádzkovateľov turistických zariadení, produktov a služieb“ a podobne ďalšie.

Plnenie 6 z 8 opatrení sa však týka iných subjektov, nie priamo OOCR a týka sa najmä obcí. OOCR sa významne venovala plneniu opatrenia 24 – dopravnej dostupnosti a opatreniu 25 – budovaniu siete cykloturistických trás. V týchto témach zaznamenala OOCR progres. Pri riešení dostupnosti destinácií OOCR v spolupráci s Eurobus, a.s. a KSK za cca 7 rokov a po realizácii pilotných projektov (Zimný bus, Letný bus) zo zdrojov OOCR, KOOCR a MDaV SR, dosiahla rozšírenie autobusovej dopravy do stredísk CR Slovenského raja v lete i v zime autobusovými linkami, ktoré sú súčasťou grafikonu autobusovej verejnej dopravy.

Za nesplnené zo strany OOCR možno označiť opatrenia 22 a 23, týkajúce sa plánovania a koordinovania plánovania a prepojenosti plánov na území v pôsobnosti OOCR, minimálne týkajúce sa plánovania rozvoja vlastných členov a partnerov – miestnych i regionálnej samosprávy, podnikateľského sektora, Správy NP Slovenský raj. Spoločné plánovanie je predpokladom rozvoja cestovného ruchu v území destinácií OOCR.

Popis konkrétnych aktivít OOCR Slovenský raj & Spiš je predmetom výročných správ, ktoré sumarizujú aktivity za obdobie 2016–2018 (2020) a sú uverejnené na web stránke OOCR Slovenský raj & Spiš: <https://vraji.sk/na-stiahnutie/>.

4 Priority rozvoja

Na základe vyhodnotenia plánu rozvoja destinácií OOCR Slovenský raj & Spiš do roku 2020 a so zohľadnením činností a aktivít OOCR až do roku 2022, ostávajú pre územie destinácií v pôsobnosti OOCR v platnosti 3 definované priority:

Priorita 1: Manažment destinácie a koordinácia subjektov CR

Priorita 2: Značka – produkt – marketing

Priorita 3: Rozvoj územia a infraštruktúry

Výrazne prehodnotené a upravené sú opatrenia pre plnenie uvedených 3 priorít z pôvodného počtu 29 na 10. Väčšina pôvodne definovaných opatrení je súčasťou Akčného plánu na roky 2023 a indikatívne 2024-2025.

Štruktúra návrhovej časti je nasledovná:

- **Priorita**
- **Opatrenia** na plnenie priority
- **Popis, zdôvodnenie a návrhy postupov riešení** pre plnenie priority a opatrení
- **Akčný plán s návrhom aktivít** (ako samostatná kapitola)

Realizátorom Priority 1 a 2 opatrení je OOCR. Kľúčovými sú definovanie destinácií, resp. subdestinácií na území v pôsobnosti OOCR a destinačný manažment vrátane finančného, odborného a administratívneho riadenia a udržateľnosti chodu organizácie OOCR, ktorá je dlhodobo personálne poddimenzovaná s ohľadom na šírku a ambicióznosť rozvojových zámerov OOCR.

Predpokladom realizácia Priority 2 je partnerský prístup k plneniu navrhovaných 3 opatrení smerujúcich ku skvalitneniu a zvýšeniu účinnosti propagácie a marketingu definovaných destinácií v pôsobnosti OOCR.

Priorita 3 a plnenie spolu 5 opatrení, ktoré sú časovo i finančne náročné, si vyžadujú cielenú spoluprácu a konkrétne aktivity najmä samospráv miest a obcí – členov OOCR, ktorých katastrálne územia vytvárajú územia destinácií.

4.1 Priorita 1: Manažment destinácie a koordinácia subjektov

Poslaním organizácie cestovného ruchu je zjednocovať pohľad na potreby destinácie ako celku a súčasne mať na zreteli legitímne ekonomické záujmy všetkých článkov, podieľajúcich sa na jej rozvoji, špeciálne vlastných členov. Jej úlohou je reagovať na meniace sa trendy v odvetví a koordináciou aktérov na trhu odborne zastrešiť marketing destinácie vrátane podpory kľúčových produktov a presvedčivú propagáciu.

Opatrenie 1.1:

Definovanie hraníc destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš

Opatrenie 1.2:

Posilnenie postavenia OOCR na trhu a ako kľúčového partnera pre organizácie pôsobiace v cestovnom ruchu

Územie destinácie

Územie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš **nie je jednou celistvou destináciou a nepredstavuje samostatnú rozvojovú štruktúru**. Zasahuje do 3 samosprávnych krajov, 4 okresov a viacerých turisticky vymedzených regiónov a subregiónov, ktorých hranice sú rôzne, nejednotné. Ak uvažujeme o možných prirodzených destináciách, **dominuje Slovenský raj**.

Špecifické potreby, problémy a potenciál pre budovanie prirodzených destinácií na území v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš majú Poráč a Poráčska dolina, mesto Spišská Nová Ves a okolie s rozvojom mestského turizmu či Hnilecká dolina, ktoré zatiaľ jednoznačne definované neboli.

Postavenie a úlohy OOCR v štruktúre organizácií cestovného ruchu.

Zákon č. 91/2010 Z.z. o podpore CR definuje systém destinačného manažmentu na regionálnej a lokálnej (oblastnej) úrovni. Štát podporuje finančnou dotáciou najmä motiváciu k spolupráci

verejného a súkromného sektora. Systém definuje hierarchickú štruktúru destinačného manažmentu spôsobom osvedčeným vo vyspelých ekonomikách: **poskytovateľ služieb/obec > oblasťná organizácia > krajská organizácia > Slovenská agentúra pre cestovný ruch.**

OOCR ako súčasť destinačného manažmentu na úrovni kraja

V pozícii koordinátora rozvoja turizmu na regionálnej úrovni samosprávnych krajov by najvyššou prioritou mala byť existencia funkčného destinačného manažmentu, a to nie len na úrovni KRT, za ktorú priamo zodpovedá, ale aj na úrovni OOCR. Akokoľvek prospešná aktivita regionálnej samosprávy na podporu rozvoja turizmu nedokáže nahradiť nefungujúci, alebo dokonca neexistujúci manažment destinácie na úrovni OOCR.

Nespochybniteľnou úlohou regionálnej samosprávy je zabezpečiť hierarchicky nadradenú koordináciu oprávnených záujmov jednotlivých destinácií jednak dostupnými rozvojovými nástrojmi, ako aj spoločným marketingom z úrovne KRT. Tá by sa mala orientovať najmä na zastrešujúci marketing produktov, ktoré sa vytvárajú (a financujú) na úrovni OOCR. **Vytváranie „vlastných“ produktov by nemalo patriť k primárnym cieľom KRT.** Ak, tak len na úrovni takých produktov, ktoré nadväzujú, alebo dopĺňajú reálne dostupný produkt v destinácii a svojím rozsahom či rozpočtom sú nad možnosti OOCR. Druhou skupinou môžu byť aktivity, ktoré podporujú identitu a tvorbu značky regiónu ako takého.

Na tomto mieste je potrebné uviesť aj MAS Miloj Spiš, o.z. a jej vzťahy vo vnútri destinácie z dôvodu možností financovania rozvojových aktivít z Programu rozvoja vidieka na obdobie 2014 – 2022 s predĺžením do 2025; a v prípade záujmu MAS aj na obdobie 2021 – 2027. Súčasťou územia MAS Miloj Spiš, o.z. je len severná časť územia Slovenského raja, teda do združenia MAS nie je zakomponované celé územie destinácie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš.

Z viacerých dôvodov, vrátane spolufinancovania z dvoch rôznych zdrojov (OOCR z rezortu dopravy, MAS z rezortu pôdohospodárstva), nezriedka dochádza k dvojitému a nekoordinovanému riešeniu niektorých aktivít, najmä marketingových. Pri vychádzaní z predpokladu, že územie MAS je menšie ako územie destinácie a MAS pôsobí ako katalyzátor rozvoja vidieka na ohraničenom teritóriu, jej úloha by mala byť najmä v tvorbe udržateľného

lokálneho produktu a v rozvoji vzťahov v takomto mikroreťazci. Marketingové a propagačné aktivity MAS by sa mali dotýkať samotného produktu, nie územia.

MAS Miloj Spiš je člen OOCR Slovenský raj & Spiš a OOCR je členom MAS, ktoré spolu a koordinovane môžu zastrešiť marketing a propagáciu celej destinácie, na území ktorej pôsobia.

Podobne, je **riziko duplicitne realizovaných (a financovaných) aktivít na rozvoj destinácie aktuálne vo vzťahu medzi OOCR a mikroregionálnymi zoskupeniami obcí**. V tomto prípade medzi **OOCR Slovenský raj & Spiš a Združením Mikroregiónu Slovenský raj Sever**. Tí istí aktéri, tie isté subjekty (väčšina) sú členmi OOCR a zároveň aj členmi združenia mikroregiónu, dokonca aj členmi Miloj Spiš, o.z. Prekrývajú sa územie resp. v pôsobnosti uvedených troch inštitúcií, podobné až rovnaké zameranie a ciele v oblasti rozvoja CR, delenie/triešenie finančných zdrojov, duplicitné konania, aktivity.

Preto aj tu platí imperatív vzájomnej, či už neformálnej alebo inštitucionalizovanej a finančnej spolupráce, pričom destinačný marketing a propagáciu destinácie primárne má zastrešiť a koordinovať OOCR.

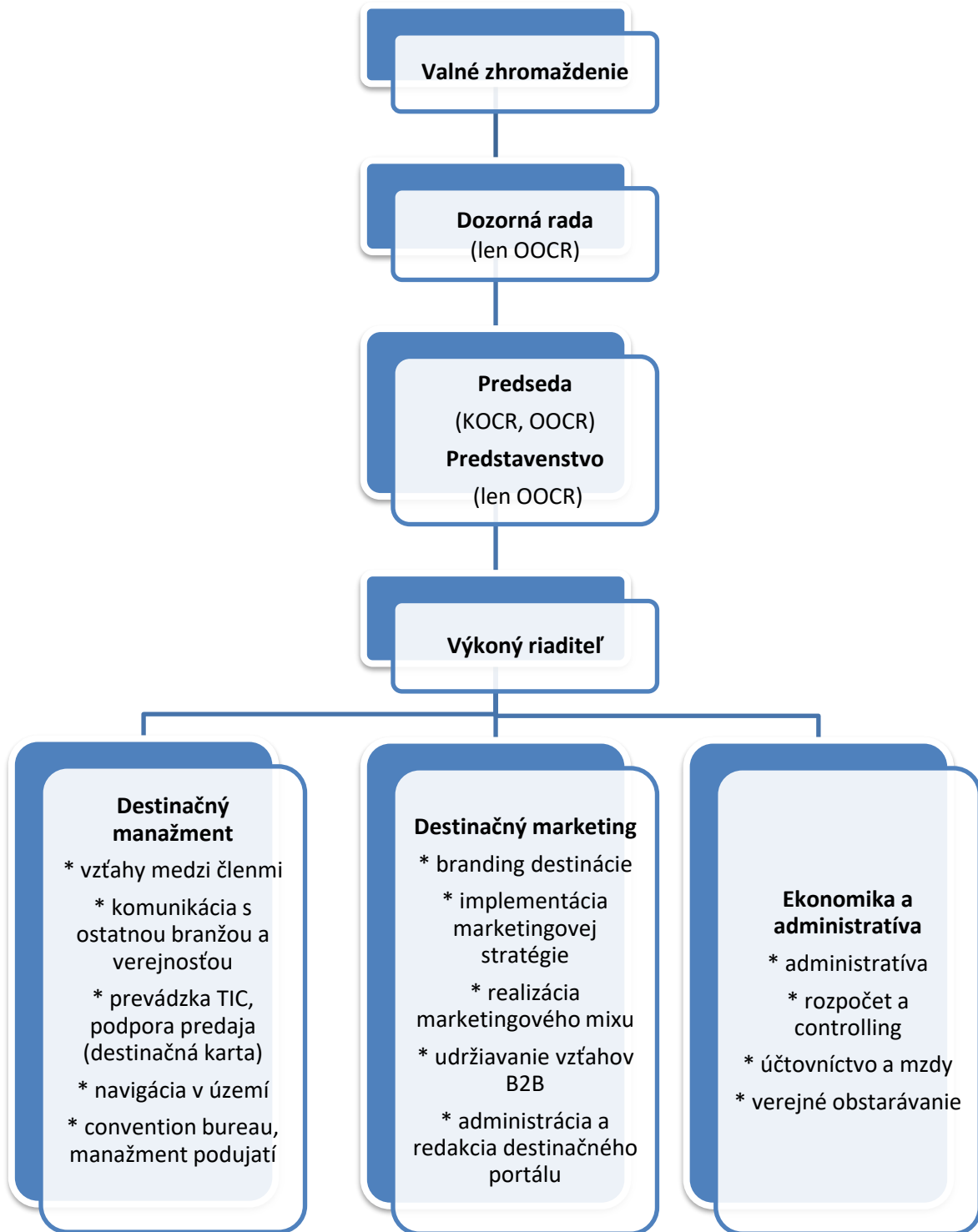
Základná štruktúra a hlavné oblasti činnosti destinačnej organizácie

Pri definovaní potrebnej veľkosti destinačnej organizácie a počtu jej zamestnancov nie je možné priamo úmerne odvodzovať jej štruktúru a kapacitu výkonu od veľkosti destinácie, či už z geografického alebo výkonnostného pohľadu. Určité typy činností (štruktúra) a určité množstvo “povinných” aktivít (kapacita) sa pri očakávaní štandardného fungovania destinačnej organizácie musia vykonať tak v malej, ako aj veľkej destinácii.

Pri obmedzenej personálnej kapacite je potom potrebné zvažovať intenzitu resp. frekvenciu určitých aktivít, nahradenie roztrieštenosti alebo charakteru mnohých menších aktivít za také, ktoré vyžadujú menej zložitých administratívnych úkonov (najmä pri verejnom obstarávaní), zabezpečiť niektoré činnosti súčinnosťou medzi členskými subjektmi, buď čiastočne z ich zdrojov, alebo vytvorením takého obchodného modelu, z ktorého profitujú všetci (napr. externe zabezpečované služby turistického informačného centra).

Základná štruktúra a hlavné oblasti činnosti organizácií CR (každej na svojej úrovni) sú znázornené v nasledujúcej schéme:

Predmetom diskusií býva nezriedka postavenie turistického informačného centra (TIC). Najčastejším modelom v minulosti bolo jeho zriadenie samosprávou mesta, alebo obce.

Po vzniku destinačných organizácií v mnohých prípadoch prešli s delimitáciou kompetencie CR z miest pod OOCR. V niektorých mestách/obciach, prešli takto činnosti v oblasti CR z miest na OOCR. Je to logické vyústenie snahy o pragmatické prepojenie verejného a súkromného sektora a transformácie TIC z výhradne informačného miesta aj na miesto predajné. Možnosť kúpiť si konkrétny produkt uspokojí nie len dopyt turistu hľadajúceho program v okolí, ale aj poskytovateľa služieb, ktorého produkt predáva TIC s obchodnou maržou, čím si zabezpečí aj určitý príjem do rozpočtu. Zároveň takýto model vytvára aj ďalšiu z pridaných hodnôt členstva v OOCR, nakoľko je logické a plne opodstatnené, že budú v ponuke najmä (konkurencieschopné) produkty členov OOCR. KRT by mala zastrešiť informovanosť dostupnosťou celo-regionálnych materiálov a redistribúciou materiálov jednotlivých destinácií, aby sa na území kraja a dôležitých vstupných bránach poskytla komplexná informácia o ponuke. Jedným z nástrojov informovanosti je aj vizuálna navigácia v území. Primárnu orientáciu zabezpečuje samosprávny kraj umiestňovaním „hnedých tabúľ“, ale istý vnútro-destinačný systém by mal byť vytvorený a realizovaný aj na úrovni OOCR.

Účelom OOCR Slovenský raj & Spiš je destinačný manažment a aktívne vytváranie podmienok pre podporu rozvoja cestovného ruchu na území svojich členov s rešpektovaním ochrany prírody a kultúrneho dedičstva a na princípoch trvalo udržateľného rozvoja.

Činnosti, ktoré OOCR Slovenský raj & Spiš vykonáva v súlade s § 15 Zákona č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu sú (okrem administratívnych povinností):

V oblasti budovania a posilňovania verejno-súkromných partnerstiev:

- komunikuje a facilituje proces budovania partnerstva v rámci OOCR
- komunikuje a spolupracuje s ďalšími a susednými OOCR, ako aj s KOCR Košický kraj na spoločne definovaných, pripravovaných a realizovaných rozvojových aktivitách a marketingu a propagácie destinácie,

- spolupracuje s orgánmi obcí, ich združeniami a inými osobami/subjektmi pri rozvoji územia v rámci svojej pôsobnosti.

V oblasti plánovania a realizácie plánov/programov:

- mapuje produkty, služby, aktivity, potenciál a hodnoty územia v spolupráci s členmi OOCR a so zástupcami odbornej verejnosti,
- zostavuje, aktualizuje a realizuje plán/program rozvoja cestovného ruchu destinácie, pričom vychádza z vlastných analýz (sleduje štatistiky, trendy, prognózy) a z relevantných platných dokumentov v oblasti cestovného ruchu na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni,
- vypracováva odborné štúdie a analýzy v oblasti rozvoja cestovného ruchu.

V oblasti marketingu a propagácie:

- iniciuje alebo priamo zabezpečuje tvorbu, manažment a prezentáciu produktov a služieb cestovného ruchu vo svojom území,
- cieľavedome tvorí a realizuje marketingové a propagačné aktivity cestovného ruchu pre svojich členov doma a v zahraničí účinnými formami a zabezpečuje propagáciu destinácie pod spoločnou značkou,
- buduje a aktualizuje integrovaný informačný systém vo svojej pôsobnosti a vedie databázu subjektov cestovného ruchu pôsobiacich na území pôsobenia organizácie.

V oblasti podnikania a projektového riadenia:

- vykonáva podnikateľskú činnosť podľa osobitných predpisov s cieľom podporovať predmet činnosti OOCR,
- spracúva projekty rozvoja cestovného ruchu (neinvestičné i investičné), podáva žiadosti o ich finančnú podporu a realizuje podporené projekty rozvoja cestovného ruchu z rôznych dostupných zdrojov (granty, nadácie, štrukturálne fondy, medzinárodné a cezhraničné programy...),
- ako líder projektov, alebo projektový partner sa aktívne zúčastňuje v medzinárodných a cezhraničných projektoch,
- môže zriadiť alebo založiť turisticko-informačnú kanceláriu, alebo spolupracuje s už existujúcimi v predmetnom území,

- môže založiť a prevádzkovať iné právnické osoby na realizáciu aktivít súvisiacich s naplnením cieľa a účelu OOCR.

Hlavní aktéri spolupráce pri implementácii stratégií CR na úrovni Košického kraja

Hlavnými aktérmi spolupráce pre zabezpečenie implementácie a udržateľnosti realizácie stratégií CR na úrovni Košického samosprávneho kraja sú Košický samosprávny kraj, Krajská organizácia cestovného ruchu – Košice Región Turizmus a oblastné organizácie cestovného ruchu v kraji. **Na tvorbe stratégie udržateľného rozvoja turizmu do roku 2027 participovali OOCR svojim pripomienkovaním, avšak na prenos tejto stratégie do ich činnosti zatiaľ mechanizmus vytvorený nebol.** To predstavuje zásadnú výzvu pre napĺňanie stratégie na všetkých úrovniach:

- hlavní aktéri: KSK, KRT, Zemplínska OOCR, OOCR KOŠICE – Turizmus, OOCR Slovenský raj & Spiš
- ďalší kľúčoví hráči ako samosprávy, záujmové združenia, podnikateľské subjekty a pod. v kraji

Naviazanosť a rozdelenie hlavných úloh v spolupráci aktérov CR v KSK zachytáva tabuľka:

Hlavné úlohy pre udržateľnosť realizácie stratégie	Spolupráca s partnermi pre udržateľnosť realizácie stratégie
KSK	
<ul style="list-style-type: none"> - Koordinácia politík v oblasti cestovného ruchu a súvisiacich odvetví - Plánovanie, spracovanie koncepčných a strategických dokumentov - Realizácia infraštruktúry v kompetencii KSK - Vyhodnocovanie dopadov na životné prostredie - Aktivity zamerané na podporu podnikania v cestovnom ruchu - Vyhodnocovanie realizácie a napĺňania Stratégie 	<ul style="list-style-type: none"> - Spolupráca pri realizácii infraštruktúry v kompetencii samospráv - Spolupráca s organizáciami a inštitúciami štátnej správy v pôsobnosti: MDV a RR SR v oblasti rozvoja cestovného ruchu a dopravnej infraštruktúry; MŽP SR v oblasti životného prostredia; MPRV SR v oblasti rozvoja vidieka a projektov estetizácie krajiny - Spolupráca a koordinácia aktivít na zlepšovaní dopravného značenia

<ul style="list-style-type: none"> - Výskum v cestovnom ruchu 	
KRT	
<ul style="list-style-type: none"> - Realizácia jednotnej marketingovej stratégie - Zabezpečovanie jednotnej propagácie Košického kraja na domácom aj globálnom trhu - Poskytovanie členom poradensko-konzultačných služieb pri tvorbe produktov CR - Poskytovanie poradenstva pre OOCR - Podpora manažmentu členských organizácií (OOCR) - Centrálne zabezpečovanie kolobehu informácií medzi aktérmi cestovného ruchu v regióne 	<ul style="list-style-type: none"> - Spolupráca s MDaV SR a jeho organizáciami v oblasti marketingu a štátnej propagácie cestovného ruchu - Príprava a realizácie vlastných rozvojových projektov s využitím podporných finančných nástrojov v spolupráci s OOCR a KSK
OOCR v Košickom kraji	
<ul style="list-style-type: none"> - Tvorba a manažment produktov v cestovnom ruchu - Predaj produktov cestovného ruchu - Propagácia produktov cestovného ruchu najmä na domácej a regionálnej úrovni s výnimkou mesta Košice - Zber informácií o ponuke a dopyte v cestovnom ruchu - Poskytovanie poradenstva pre členov OOCR - Práca s členskou základňou a jej rozširovanie - Zabezpečovať chod TIC 	<ul style="list-style-type: none"> - Spolupráca s MDaV SR a jeho organizáciami v oblasti marketingu a štátnej propagácie cestovného ruchu - Spolupráca s KRT pri propagácii na medzinárodnom trhu - Spolupráca so samosprávami pri modernizácii turistického a dopravného značenia - Príprava a realizácie vlastných rozvojových projektov s využitím podporných finančných nástrojov v spolupráci s KSK a KRT

Samosprávy	
<ul style="list-style-type: none"> - Realizácia infraštruktúry a vybavenia v kompetencii samospráv - Zber a poskytovanie aktuálnych a včasných informácií pre jednotný informačný systém 	<ul style="list-style-type: none"> - Spolupráca s OOCR, záujmovými združeniami, podnikateľskými subjektmi a ďalšími aktérmi pri rozvoji a údržbe lokálnej infraštruktúry - Spolupráca s OOCR a podnikateľskými subjektmi pri tvorbe produktov cestovného ruchu
TIC v Košickom kraji	
<ul style="list-style-type: none"> - Monitorovanie záujmu turistov a získavanie spätnej väzby od návštevníkov regiónov - Poskytovanie aktuálnych informácií o ponuke a produktov CR v Košickom kraji 	<ul style="list-style-type: none"> - Výmena informácií na úrovni KOOCR a OOCR

OOCR Slovenský raj & Spiš ako koordinačná „strecha“ realizácie prijatých stratégií v území svojej pôsobnosti

Zastrešujúcim nástrojom (subjektom) pre realizáciu stratégie je jej implementačný mechanizmus. Má predovšetkým za úlohu koordinovať realizáciu stratégie a zabezpečiť komunikáciu medzi rôznymi realizačnými programami a aktérmi rozvoja v regióne, s dôrazom na tých, ktorí poskytujú služby a produkty v cestovnom ruchu. Integruje/sieťuje zainteresované subjekty, umožňuje vzájomný prístup k poznatkom a pomáha pri rozvoji ponuky služieb a produktov. V neposlednom rade monitoruje a hodnotí napĺňanie stratégie.

Základné predpoklady a požiadavky na koordináciu implementácie stratégie

Základné požiadavky na nositeľa koordinácie implementácie stratégie sú:

1. Má mať oporu v platnej legislatíve pre rozvojové činnosti, má mať zodpovednosť za rozvoj územia v širších súvislostiach, nie len v jednom sektore.
2. Má mať rešpektované postavenie v regióne/v destinácii.
3. Má mať dôveru a podporu obcí, ale aj iných relevantných subjektov pôsobiach v regióne.
4. Má mať znalosť územia, poznať problémy, potenciál, možnosti.
5. Má mať vybudované profesionálne a formálne vzťahy, partnerstvá.

6. Má mať kvalitnú líderskú/vodcovskú a manažérsku kapacitu na koordináciu a manažment stratégie, internú, alebo externú.
7. Má mať kapacity pre prípravu a realizáciu projektov.
8. Má mať zabezpečenú inštitucionálnu a finančnú udržateľnosť

Kľúčové činnosti, ktoré by mala organizácia zodpovedná za implementáciu stratégie pokrývať

1. **Monitoring realizácie Stratégie** sleduje napĺňanie cez plnenie plánu aktivít a to na základe porovnania plánu a skutočnosti. Monitoruje sa hlavne vecné (očakávané výstupy aktivít), časové napĺňanie aktivít, finančné krytie, plnenie úloh jednotlivých subjektov zapojených do aktivít, ako aj neočakávané zmeny, ktoré majú vplyv na plnenie stratégie. Závery zo všetkých úrovní monitoringu sú podkladom pre korekcie, doplnky a zmeny stratégie.
2. **Periodické hodnotenie výstupov a výsledkov z procesu implementácie stratégie** je činnosť uskutočňovaná po určitých etapách na základe navrhovaných súborov indikátorov/ ukazovateľov plnenia cieľov stratégie. Východiskový stav indikátorov je potrebné poznať na začiatku implementácie stratégie. Vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie by malo byť prezentované verejnosti.
3. **Komunikácia** vo vnútri cieľového územia v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš a komunikácia navonok tohto regiónu (iné regióny, VÚC, centrálné orgány, prípadne EÚ).
4. **Tvorba a manažment projektov.** Spoločne identifikované projekty v súlade so stratégiou, ich tvorba a manažment, sú jedným z nástrojov pre napĺňanie stratégie, teda by mali byť zamerané na riešenie už identifikovaných opatrení a aktivít. Súčasťou prípravy a manažmentu projektov je aj informovanosť a znalosť o možných externých finančných zdrojoch.
5. **Aktualizácia stratégií** je organickou súčasťou jej implementácie a vytvára z nej moderný, otvorený a flexibilný dokument. Súčasťou procesu aktualizácie je systematický zber a vyhodnocovanie podnetov od subjektov pôsobiacich na území

destinácie, sledovanie prichádzajúcich príležitostí i hrozieb pre rozvoj územia s dôrazom na rozvoj CR, ako aj výskyt nových skutočností. Periodicita zvažovania aktualizácie je minimálne raz za rok (súčasne s vyhodnocovacím procesom) a v prípade potreby (odborný, legislatívny, politický, strategicky podnet) aj častejšie.

OOCR Slovenský raj & Spiš aktuálne v dostatočnej miere nespĺňa vyššie uvedené charakteristiky a očakávania pre koordináciu implementácie prijatých stratégií v území pôsobnosti tejto organizácie. Preto je potrebné v reálnom čase dobudovať jej odborné aj organizačné kapacity, resp. zabezpečiť koordináciu realizácie stratégie kombinovane s odborne zdatnými a skúsenými externými kapacitami.

4.2 Priorita 2: Značka – produkt - marketing

Budovanie značky, tvorba a podpora produktu a marketingu destinácie je nástrojom pre **skvalitnenie ponuky cestovného ruchu a zvýšenie účinnosti marketingu a propagácie** destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš.

Opatrenie 2.1:

Vybudovanie značky destinácií v pôsobnosti OOCR

Opatrenie 2.2:

Tvorba a udržateľnosť produktov a služieb CR

Opatrenie 2.3:

Zvýšenie účinnosti propagácie a marketingu

Vo všeobecnosti značka (brand) je stručným vyjadrením najdôležitejších charakteristík/hodnôt (peak performances) určitej spoločnosti, či už na úrovni krajiny, geografického celku, regiónu, alebo mesta. Slúži na zachytenie pozornosti a zlepšenie orientácie, vytvára základný rámec pre komunikáciu a prehlbovanie dôvery.

Cieľom budovania značky (brandingu) je teda v informačne intenzívnom globálnom prostredí dosiahnuť rýchlu rozpoznateľnosť danej destinácie a v optimálnom prípade dosiahnuť aj vytváranie apriórne pozitívnych hodnotiacich postojov a asociácií spojených s touto destináciou.

Z pohľadu subjektov, ktoré zabezpečujú spravovanie územia destinácie, budovanie značky miesta (place branding) znamená **umenie vytvárať u ľudí želanú mienku** a asociácie s miestom za účelom zvýšenia kvality života a podpory hospodárskeho rozvoja.

Pri tovare alebo firme vytvára značku výsostne jeho tvorca resp. majiteľ. Pri značke miesta tento proces ovplyvňuje celý rad hráčov i faktorov. A práve **schopnosť ich správneho nasmerovania, využitia synergií a správnych nástrojov, robí zo samovoľného procesu proces riadený, smerujúci k vytváraniu želanej značky.**

Nastavenie procesu budovania značky miesta ako turistickej destinácie

Nie všetky jedinečnosti, ktorými sa určité miesto vie odlíšiť a identifikovať, by sa mohli (a mali) automaticky stať značkou. K tomu **je potrebné, aby reálne existovali, boli spoločnosťou**

vnímané (autenticky žité), vo forme ponuky na trhu dostupné a zároveň relevantne komunikované. Je zbytočné ich len “umelo” propagovať, pokiaľ nie sú viditeľnou a zažiteľnou prirodzenou súčasťou destinácie.

Mnohokrát sa opakujúce **presvedčenie, že branding spočíva vo vytvorení loga (“značky”) a design manuálu je vo svojej podstate mylné,** aj keď v správnej postupnosti krokov je možné aj vizuálnym stvárnením podporiť vnímanie komunikovaného posolstva o značke a identite miesta.

Základný rozdiel je aj v uvedomení si miery strategickosti rozhodnutia. **Držať pri živote produkt, aby mali návštevníci “nejaký” program, je operatívne rozhodnutie s istým významom. Investovať do určitého produktu, jeho kvality a marketingu preto, aby vytváralo značku miesta a zároveň pritiaхло nový typ klientely, je strategické rozhodnutie s úplne iným, dlhodobým významom.** A tým aj s úplne iným prístupom.

Z pohľadu rozpracovanosti procesu budovania a následnej komunikácie značky destinácie je nevyhnutné definovanie destinácií na území v pôsobnosti OOCR. Aj keď dominantným je NP Slovenský raj, v území sa nachádzajú ďalšie možné prirodzené podcelky na území ako Poráčska dolina, Hnilecká dolina, mesto Spišská Nová Ves a okolie, Gelnica a okolie a pod., ktoré však na mape destinačnej identity a budovania značky (značiek) pre územie v pôsobnosti OOCR zatiaľ úplne chýbajú.

Z inej perspektívy – okrem turizmu viazaného na prírodné atraktivity, ktoré aktuálne dominujú v prezentácii územia v pôsobnosti OOCR, prirodzenou a autentickou súčasťou obrazu (vnímania) tohto územia je aj turizmus viazaný na vidiecky charakter tohto územia, ako aj turizmus viazaný na vysokú koncentráciu kultúrnych pamiatok (vrátane UNESCO) v tomto území. **A v tejto súvislosti je potrebné spomenúť, že ako vidiecky, tak aj kultúrny turizmus z pohľadu možného počtu návštevníkov a ekonomického dopadu predstavujú v kontexte aktuálnych a predikovaných trendov ďalšieho vývoja globálneho turizmu k segmentom s najsľubnejším rozvojovým potenciálom.**

Uvedené skutočnosti významne limitujú predpoklady dostatočného riešenia otázky branding (budovania značky, resp. značiek) tohto územia. Zásadný význam pre správne zadefinovanie kľúčových jedinečností takéhoto územia a teda nastavenie tých správnych východísk pre budovanie jeho značky (značiek) je podrobiť aktuálnu nejasnú definíciu územia v správe OOCR revízií na báze existujúcich prirodzených podcelkov, ktoré sa v čase a priestore vykreditovali okolo dominujúcich sídel, prírodných či kultúrnych atraktivít.

Príklad postupnosti krokov v procese tvorby značky miesta ako turistickej destinácie zachytáva schéma:

Krok 1: Dohoda o spoločných cieľoch

Dohoda o kľúčových, identitu podporujúcich cieľových značkách miesta musí vziť z diskusie všetkých relevantných hráčov. Je potrebné, aby zahŕňala:

- identifikáciu odlišiteľných znakov jednotlivých podcelkov, ktorá vytvorí základ pre vnútorné členenie územia v pôsobnosti OOCR na prirodzené destinácie (jednak na úrovni produktovo-tematickej, ako aj na úrovni geopolitickej),
- identifikáciu prienikov a jednotiacich znakov jednotlivých destinácií, čiže hľadanie vhodných a najmä autentických prepojení medzi jednotlivými destináciami (namiesto hľadania úplne samostatnej a nezávislej cesty).

Po zvládnutí tejto časti musia byť všetky aktivity relevantných aktérov zacielené na premyslenú podporu a dlhodobé rozvíjanie zvolených atribútov značky.

Krok 2: Definovanie priorít

Určenie časovej postupnosti (prioritizácia) a vecnej naliehavosti (hierarchizácia) rozvíjania jednotlivých značiek by malo vychádzať z ich existujúceho stavu rozvinutosti a potenciálneho dopadu na čo najväčšiu cieľovú skupinu: Od najviac rozvinutej a poskytujúcej možnosť okamžitej intenzívnej komunikácie až po najmenej rozvinutú, kde je ešte nevyhnutné vykonať viacero prípravných opatrení. Pre každú z kľúčových značiek sa následne stanovujú priority a jednotlivé aktivity pre dosiahnutie cieľového stavu.

Krok 3: Vytvorenie procesnej mapy

Po prvotnom stanovení priorít je nevyhnutným krokom premietnuť tieto do strednodobej výhľadovej realizačnej osi s vyznačením jednotlivých etáp, ich míľnikov, potrebných nástrojov a zodpovedných subjektov.

Krok 4: Premietnutie do ročného plánu

Aktualizácia procesnej mapy do ročných plánov aktivít neznamená len rozpracovanie do detailnejších krokov a rozpočtových položiek, ale reflektuje aj spätnú väzbu z predchádzajúcich etáp a reaguje na prípadné nové skutočnosti či zmenené podmienky.

Dôležité je vzájomné prepojenie ročných plánov na všetkých úrovniach: verejný rozpočet regiónu a obcí - plán a rozpočet OOCR - plány jednotlivých podnikateľských subjektov.

Krok 5: Spracovanie komunikačných symbolov

Pre čo najefektívnejší postup a úspešný výsledok je veľmi dôležité vytvoriť pre každú z cieľových značiek zrozumiteľné a atraktívne komunikačné symboly a využiť všetky dostupné formy synergie pri ich rozširovaní.

Cieľom je čo najúčinnnejšie a najpresvedčivejšie zasiahnuť vedomú pozornosť i podvedomé vnímanie želaného obrazu u cieľových skupín. Medzi komunikačné symboly destinácie patria logo, jednotný dizajn, hlavné posolstvá a od nich odvodené sprievodné texty (wording), používané vizuálne prvky (“ikonické” fotografie, spoty, obrazy), suveníry, kľúčové podujatia, strategické partnerstvá atď.

Krok 6: Controlling

Krížový systém kontroly medzi verejným a súkromným sektorom pomôže ľahšie odhaliť prípadné klamlivé úspechy.

Základné predpoklady pre tvorbu udržateľného produktu

Súčasnú dobu v rozvoji cestovného ruchu je typické cieľovým marketingom, kde sa veľký dôraz kladie práve na segmentáciu trhu, ktorá sa pod vplyvom najnovších trendov obohacuje o ďalšie aspekty vyplývajúce z osobitého imidžu (obrazu) destinácie a rešpektovania jej autenticity. **Progresívne tendencie cestovného ruchu stále viac zdôrazňujú tzv. „genius loci“ – špecifický „duch miesta“ a jedinečné zážitky**, ktoré návštevník v destinácii aktívne získa. Imidž miesta sa teda zjednodušene skladá z objektívnych i subjektívnych, správnych, ale i nesprávnych predstáv, postojov a skúseností návštevníkov a dôležité je, že z dlhodobého hľadiska je ovplyvniteľný a meniteľný.

Segmentácia

V uvedenom kontexte stanovenie základných želaných obrazov (značiek, resp. imidžu) destinácie určuje aj primárnu tvorbu produktu podľa ťažiskového záujmu návštevníka.

Práve produkt je hlavným dôvodom pre jeho rozhodnutie vybrať si z konkurenčnej ponuky na trhu konkrétnu destináciu. Typu potenciálneho návštevníka sa prispôsobuje štruktúra ponuky hlavných typov produktov a ich čiastočné kombinovanie, nakoľko sekundárne zvažuje aj ďalšie faktory, individuálne záujmy a benefity. **Preto konečná podoba „vyhovujúceho“ a oslovujúceho produktu (balíka) pre konkrétne cieľové skupiny predstavuje kombináciu tém/aktivít rôznej intenzity záujmu, ktoré návštevník vníma ako zrozumiteľnú, konzistentnú a dôveryhodnú ponuku.** Napriek tomu sa musí v komunikačnej stratégii koncentrovať pozornosť na primárny záujem potenciálneho návštevníka a hlavný motív jeho rozhodovania.

Hlavné produktové línie

Definovanie hlavných produktov, ktoré vytvárajú základnú ponuku destinácie a odrážajú jej najsilnejšie jedinečnosti, je potrebné vnímať tak z pohľadu budúceho cieľového stavu ich rozvinutosti, ako aj z pohľadu aktuálnych možností, ktoré dnes destinácia poskytuje. V praxi to znamená realisticky zadefinovať cieľový, želaný stav, ku ktorému budú smerovať dobre premyslené aktivity všetkých relevantných hráčov, aby sa ponúkaný produkt čoraz viac približoval tomu želanému. **Z tohto uhla pohľadu sa nemusí hlavný produkt viazať len k jednej destinácii (subregiónu) v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš, pokiaľ je prítomný v celom území v pôsobnosti OOCR, resp. ponúkateľný aj v širšom území. Aj keď pre jednu z destinácií OOCR je kľúčový, tvoriaci jej hlavnú značku.**

Marketingový mix

Súbor marketingových nástrojov používaných na dosiahnutie stanovených cieľov na zdrojových trhoch štandardne pracuje so štyrmi základnými faktormi:

- produkt,
- cena,
- distribúcia a
- propagácia.

Mnoho ďalších faktorov a politík má na ne priamy i nepriamy vplyv. **Rovnako prístup, aký zvolí OOCR Slovenský raj & Spiš pri tvorbe marketingového mixu:**

- **môže vychádzať len z daností a existujúcej ponuky v destinácii a túto sa snažiť jednoducho predať, alebo**
- **bude viac prihliadať na potreby a očakávania potenciálneho návštevníka a tomu bude podriaďovať tvorbu produktu, spôsob jeho predaja a propagáciu.**

Samotný prístup, miera schopnosti aktérov na trhu spolupracovať pri jeho realizácii, ako aj vnútorná (personálna, organizačná, finančná) kapacita OOCR, priamo ovplyvňujú schopnosť destinácie mať (nemať) **proces riadenia ponuky skutočne pod kontrolou.**

Územie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš má potenciál v sebe vlastnom jedinečnom a špecifickom krajinnom ráze, kultúre, mentalite obyvateľstva, v tradíciách poľnohospodárskej a remeselnej výroby či gastronómii.

Pre udržanie a rozvoj CR v destináciách OOCR je nevyhnutné mať v roku dve sezóny – letnú a zimnú. Perspektívu má zážitkový turizmus prepojený na poznávanie kultúrnych a remeselných tradícií, prezentovaných obvykle na podujatiach, ale aj v obecných i súkromných muzeálnych a národopisných expozíciách.

Potrebné sú inovácie produktu napr. sprístupnením dielní umelcov s možnosťou autentického zažitia technologického procesu, alebo aj vyhotovenia suveníru. Rovnako aj sprístupnenie cenných sakrálnych objektov na vidieku, ktoré sú pre turistov často len ťažko prístupné. V území je viac jazdeckých rančov, ktoré majú predpoklad pre rozvoj produktu vhodného najmä pre rodiny s deťmi a agroturistiku. Kulinárske tradície v spojení s tradičnými plodinami sú väčšinou dostupné na lokálnych podujatiach organizovaných v obciach väčšinou v ročných intervaloch.

Pre budovanie značky jednotlivých destinácií a rozvoj produktu pre zvýšenie návštevnosti je však potrebná ich stála celoročná ponuka. Len tá umožní taký rozvoj tohto segmentu, ktorý povýši vidiecky turizmus a agroturizmus na nespochybniteľnú súčasť stabilnej ponuky destinácií v pôsobnosti OOCR.

OOCR musí v tomto segmente zvlášť dbať o spoluprácu s miestnou akčnou skupinou MAS Milož Spiš, o.z a spoločne sa angažovať v príprave integrovaných rozvojových stratégií, v tvorbe značiek regionálneho produktu, v marketingových aktivitách, prípadne v systéme hodnotenia kvality služieb. Samostatný nekoordinovaný postup menších území (napr. MAS) alebo skupín aktivistov združených okolo určitej témy v oblasti tvorby regionálnych značiek a marketingu môže byť kontraproduktívny najmä vo vzťahu k úsiliu riadeného rozvoja turizmu a budovania značky destinácie/destinácií na území v pôsobnosti OOCR.

Strategický rámec pre tvorbu produktov kultúrneho cestovného ruchu

Kultúrny cestovný ruch môžeme stručne charakterizovať ako pohyb osôb mimo miesta svojho bydliska za účelom uspokojenia svojich kultúrnych potrieb (za účelom získavania nových zážitkov) prostredníctvom návštevy kultúrnych atrakcií a podujatí.

Význam kultúrneho cestovného ruchu na úrovni mnohých krajín a regiónov neustále rastie najmä preto, že kultúrni turisti sú spravidla ľudia s vyšším vzdelaním, ktorí svojou účasťou na cestovnom ruchu stimulujú ďalší rozvoj kultúrnych aktivít navštíveného miesta (tvorbu pracovných miest, skvalitnenie možností kultúrneho vyžitia pre miestne obyvateľstvo) a sú v navštívenej destinácii ochotní (môžu si dovoliť) míňať vyššie čiastky peňazí. Podobne aj na úrovni miestnych komunít je vo všeobecnosti kultúrny cestovný ruch vnímaný veľmi pozitívne, keďže nejde o masovú podobu cestovného ruchu.

Jedným z kľúčových produktov v ponuke kultúrneho cestovného ruchu sú kultúrne tematické (kultúrno-poznávacie) cesty. Územím v pôsobnosti OOCR a jeho blízkeho okolia prebiehajú 3 významné tematické cesty **Gotická cesta, Železná cesta a Slovenská banská cesta. Perspektívu na Spiši má rozvoj najmä Gotická cesta ako funkčný produkt CR.**

Ako komplementárnu súčasť kultúrneho cestovného ruchu je vhodné v tomto segmente a v kontexte potenciálu cieľového územia v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš neopomenúť ani pútnické cesty (pútnický cestovný ruch), ktorých hlavným motívom je návšteva posvätných miest, kostolov, kláštorov, pútnických miest, cirkevných pamiatok a náboženských podujatí.

Vzhľadom na túto skutočnosť a v súlade s aktuálnymi trendmi v cestovnom ruchu sústredíme pozornosť najmä na kultúrne tematické cesty, ktoré predstavujú veľmi zaujímavý produkt kultúrneho cestovného ruchu. Za posledných dvadsať rokov fungujúce kultúrne cesty v rôznych kútoch sveta jasne potvrdili pozitívne dopady na rôznych úrovniach:

- **zvyšovanie účasti obyvateľstva na zhodnocovaní kultúrneho dedičstva, na jeho ochrane a udržateľnom využívaní v prospech miestnej komunity,**
- **vytváranie nových trhov pre malých a stredných podnikateľov,**
- **tvorba a zvyšovanie príjmov z cestovného ruchu v menej známych, či celkom neznámych destináciách vidieckych regiónov.**

V tomto kontexte kultúrny cestovný ruch má za predpokladu kvalitatívneho, resp. kvantitatívneho rastu na úrovni kultúrnych atraktivít a skvalitňovania marketingových stratégií skutočne zaujímavý potenciál vytvárať nové rozvojové príležitosti aj pre destinácie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš.

Rámec pre MARKETING v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš

Poznanie situácie na trhu, globálnom a lokálnom, včasné identifikovanie potenciálu, správne rozpoznanie silných a slabých stránok konkurencie i seba samého, výber vhodných partnerov a dostatok znalostí o potenciálnom návštevníkovi - to všetko je nevyhnutná príprava pred samotným definovaním pozície destinácie na trhu, vytvorením konkurencieschopného produktu, ako aj účinného a efektívneho marketingu destinácie.

Marketingová stratégia destinácie

Detailne spracovaný obsahový základ – **zadefinovanie identity tvoriacich jedinečností, ich preklopenie do kľúčových produktových línií a určenie opatrení podporujúcich rozvoj turizmu tvorbou udržateľnej produktovej ponuky tvoria základné kamene, na ktorých je možné postaviť marketingovú stratégiu destinácie.**

Jej dôsledná realizácia je úlohou a poslaním destinačnej organizácie. Jej úspešná implementácia pozitívne ovplyvní celú destináciu a jej aktérov, bez ohľadu na to, či sú členmi

OOCR. Aj preto **je potrebné zamerať v stratégii každej destinácie pozornosť na čo najintenzívnejšie zapojenie jej členov, najmä v oblasti tvorby produktu a jeho propagácie a tým vytvoriť podmienky pre ich ekonomické benefity.**

Za štandardných podmienok by marketingová stratégia z úrovne OOCR mala byť zakomponovaná do marketingovej stratégie celého regiónu (realizuje KOOCR), ktorá už nedefinuje “svoj” produkt, lebo ten sa vytvára na úrovni jednotlivých destinácií. Úlohou takejto celoregionálnej stratégie je marketingovo prepojiť priority všetkých destinácií a komunikovať ich v ucelenom obraze ponuky s cieľom budovania značky širšieho regiónu ako takého.

Prioritné výzvy a základná orientácia pre nasmerovanie marketingu v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš

Jednou z kľúčových výziev pre aktérov rozvoja CR na území v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš je **problém nízkej efektívnosti marketingu** ako jedna z hlavných slabých stránok destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš. Presnejšie ide o nízku efektívnosť jednak propagácie, ako aj práce so samotnou ponukou, resp. produktmi v cestovnom ruchu.

Analogicky k podmienkam rozvoja CR v Košickom kraji, disponuje aj územie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš mimoriadne silným potenciálom najmä z hľadiska primárnej ponuky. Napriek rozvoju moderných foriem propagácie u individuálnych poskytovateľov a využívania medzinárodných portálov ako booking.com, či Tripadvisor, najväčšie nedostatky boli identifikované v tvorbe komplexných produktov, schopnosti spoznať potreby turistov a zaujať inováciami.

Za jednu z príčin tohto stavu možno označiť **neaktuálnosť informácií o ponuke produktov, služieb a aktivít** - jednak dostupných v regióne, ale aj rozvíjajúcich sa v domácich aj zahraničných konkurenčných regiónoch.

Štatistiky Štatistického úradu SR v kvartálnej periodicite zverejňujú len základné údaje na úrovni okresu, ako počet návštevníkov a prenocovaní, krajina ich pôvodu, počet ubytovacích zariadení a lôžok, ich tržby. Nezahŕňajú štatistiku jednodňových návštevníkov.

V podstate nie sú dostupné údaje o sekundárnom vplyve turizmu na iné ekonomické činnosti a takéto výkony sú zahrnuté do štatistík iných odvetví (napr. v doprave, zdravotníctve a pod.). Slovensko ako posledná krajina EÚ len pred niekoľkými rokmi začala postupne zavádzať štandardizovanú metodológiu štatistického zisťovania pre odvetvie turizmu, známu pod názvom satelitný účet.

Pravidelne poskytované základné údaje o počte návštevníkov a ich prenocovaniach majú väčšiu vypovedaciu schopnosť vo svojej relatívnej hodnote, ako v absolútnych číslach, ktoré sú zaťažené nepresnosťou z dôvodu nezanedbateľného podielu neevidovaného (čierneho) ubytovania a z niektorých administratívnych dôvodov. Pri rovnakých nedostatkoch a nemennej metodológii preto predpoklad rovnakej "chybovosti" neprekáža pri relatívnom porovnávaní výsledkov medzi jednotlivými obdobiami. Má dostatočnú vypovedaciu schopnosť o dlhodobjšom vývoji resp. o trendoch, ktoré sú pre vyhodnocovanie použitých opatrení a odhaľovaní možných dopadov negatívnych javov oveľa dôležitejšie, ako absolútne hodnoty. Pre skutočné riadenie rozvoja a marketingových procesov je potrebné poznať detailnejšie kvantitatívne aj kvalitatívne informácie o počte, pohybe a správaní sa návštevníkov, ale napríklad aj o kvalite služieb.

V tomto kontexte si každá destinačná organizácia (v podmienkach SR), teda aj OOCR Slovenský raj & Spiš, musí vytvoriť nástroje a mechanizmy na štruktúrované a systematické získavanie ďalších údajov (nad rámec oficiálnych štatistík), ktoré jej umožnia skutočne kvalifikované rozhodovanie o smerovaní rozvoja zverenej destinácie. Rovnako musí väčšiu pozornosť venovať aj interpretácii samotných čísiel, trendov a ich premietnutiu do svojej každodennej marketingovej činnosti.

4.3 Priorita 3: Rozvoj územia a infraštruktúry

Infraštruktúra nie je len nevyhnutným predpokladom, ale často aj katalyzátorom rozvoja turizmu. Zo základnej infraštruktúry je treba upriamiť pozornosť najmä na občiansku vybavenosť a infraštruktúru, dopravnú dostupnosť, ktorá dnes do veľkej miery rozhoduje o záujme a pripravenosti potenciálneho návštevníka podstúpiť cestu do určitej destinácie. Najmä pri krátkodobých pobytoch je podiel času potrebného na samotnú prepravu z celkového času rezervovaného na pobyt alebo výlet čoraz rozhodujúcejším faktorom.

Je potrebné pokračovať v budovaní cykloturistických trás a nastaviť podmienky pre udržateľnosť produktu cykloturistiky. Samostatnou témou je bezpečnosť turistov a cykloturistov. OOCR Slovenský raj & Spiš má zámer pokračovať v iniciatíve definovania vplyvov zmeny klímy a riešení v tejto oblasti samostatným dlhodobejším opatrením.

Opatrenie 3.1:

Zlepšenie občianskeho vybavenia a dobudovanie infraštruktúry CR v destináciách OOCR

Opatrenie 3.2:

Zlepšenie dopravnej dostupnosti destinácií v území OOCR

Opatrenie 3.3:

Rozšírenie cykloturistických trás v území destinácií OOCR

Opatrenia 3.4:

Zvýšenie bezpečnosti turistov v destináciách OOCR

Opatrenie 3.5:

Začlenenie klimatickej odolnosti do manažmentu udržateľného turizmu v destináciách OOCR

Súčasný stav siete cyklotrás, prípadne ich trasovania po cestných komunikáciách zatiaľ nespĺňa štandardy, ktoré najmä zahraničný návštevník očakáva od destinácie, ktorá láka na produkt cykloturizmu. K podpore cykloturistiky na území v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš v poslednom období prispelo viacero iniciatív, ktoré priamo (investície do cykloinfraštruktúry), alebo nepriamo (investície do popularizácie, propagácie cykloturistiky) aspoň čiastočne prispievajú k riešeniu vyššie načrtnutého problému. Napr.:

- Nové produkty a druhy propagačných materiálov zameraných na cykloturistiku na Južnom Spiši - nová cykloturistická mapa a nový cyklo-sprievodca,
- Nové exteriérové cyklo-mapy osadené v území Južného spolu v 34 východiskových lokalitách na cykloturistické okruhy so špecifikovaním lokality a s jej atraktivitami pre cykloturistu na danej trase/okruhu,
- Podujatia na podporu rozvoja cykloturistiky na Spiši pod názvom „Spišských 333 EXTREME“ (s podporou mesta SNV a KRT).

Pešia turistika na rozdiel od cyklistickej nie je do takej miery odkázaná na zdĺhavý proces dobudovania základnej infraštruktúry. V súčasnosti sa o udržiavanie značkovaných chodníkov stará najmä Klub slovenských turistov, často na dobrovoľníckej báze. Požiadavky súčasnej doby sa ale tiež vyvíjajú a cieľové skupiny od samotnej pešej túry často očakávajú viac, ako len mať na trase dobre viditeľné značenie a nezablúdiť. Očakávajú komplexnejší zážitok. Spestrenie cesty príbehmi alebo informáciami o lokálnych zaujímavostiach, prírodných či kultúrnych a v jazyku, ktorému rozumejú. Možnosť oddýchnuť si na lavičke, pri ohnisku, občerstviť sa po ceste regionálnymi špecialitami aj v nenáročnom, ale autentickom prostredí. Mať možnosť bezpečne zaparkovať, alebo sa doviezť verejnou dopravou do východiskového bodu. Dozvedieť sa o takejto možnosti už pri ubytovaní sa. Všetky tieto „vylepšenia“ existujúceho produktu, ktoré posunú aj tento produkt do novej zážitkovej roviny, by mali byť stredobodom pozornosti najmä na lokálnej úrovni.

Segment „obyčajnej“ pešej turistiky v sebe skrýva veľký potenciál, ktorý nepotrebuje k rozvoju veľké investície a doteraz nebol v cieľovom území dostatočne podchytený a propagovaný.

Významné postavenie v ponuke cieľového územia, ako aj na úrovni rozvoja jeho infraštruktúry a služieb patrí (resp. by mohlo patriť), aj ďalším formám turizmu, resp. turistiky, ktoré v tomto území majú sľubný rozvojový potenciál a prísľub kvalitného zážitku:

- **zimná turistika, turistika na lyžiach a bežecké lyžovanie a zjazdové lyžovanie, ľadolezenie** v zime,
- **náučné chodníky, kultúrne tematické cesty** a celoročne,

- **vodná turistika** (berúc do úvahy existujúce obmedzenia a možnosti v zmysle novely zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny či platného Návštevného poriadku NP Slovenský raj) v lete.

Jednou zo závažných otázok, ktorými sa musí zaoberať (aj) OOCR Slovenský raj & Spiš v spolupráci s obcami a subjektmi obhospodarovania krajiny, je **otázka udržiavania a upravenosti krajiny, prírodného prostredia a verejných priestorov**. Absencia širokého spektra podporných a doplnkových služieb v strediskách a atraktívnych lokalitách cestovného ruchu, alebo na cyklotrasách a turistických chodníkoch patrí medzi popredné často identifikované problémy nielen na území v pôsobnosti OOCR.

Medzi hlavné príčiny tohto stavu patria predovšetkým:

- Nedostatok financií na realizáciu rozvojových zámerov obcí, resp. podnikateľov;
- Slabá spolupráca aktérov pri tvorbe produktov cestovného ruchu, ktorá by zabezpečila jednotný prístup a sústredenie obmedzených zdrojov na najviac významné prvky (napríklad spoločné cyklochodníky, náučné chodníky a prístrešky, či sanitárne zariadenia na nich).

Nemenej dôležitým problémom je **neudržiavaná, resp. poškodená technická a občianska infraštruktúra**, ktorá patrí medzi dlhotrvajúce identifikované negatívne faktory v každom regióne Košického kraja. Pod nepriaznivý stav sa podpísali predovšetkým:

- Neexistencia systematickej údržby, starostlivosti s dôrazom na nesystémovosť, nejednoznačnosť a nejednotnosť v postupe a spôsobe koncepcnej starostlivosti o technické turistické zariadenia a o zabezpečenie bezpečnosti turistov v roklinách Slovenského raja;
- Nefunkčné interné mechanizmy;
- Nedostatok financií na priebežnú údržbu a obnovu prvkov tvoriacich špičkový krajinný a prírodný potenciál a verejnej infraštruktúry (technických zariadení, cyklotrás, turistických chodníkov).

K veľkým výzvam z tejto kategórie patrí riešenie **problému s (ne)upravenosťou verejného priestoru** (obce, strediská CR), ktorý návštevník vedome alebo podvedome vníma od príchodu do destinácie. Nie je len obrazom vyspelosti a kultúrnosti regiónu, ale do veľkej miery ovplyvňuje jeho celkový pocit z návštevy, ktorý môže byť kľúčový pre jeho odporúčanie destinácie známym po návrate domov, alebo pre rozhodovanie o opakovanej návšteve. **Rozbité cesty a chodníky, zaburinené obrubníky, chýbajúca zelená a modrá infraštruktúra kvetinová výsadba, hrdzavé zábradlia či stĺpy verejného osvetlenia, neupravené a nevykosené krajnice aj mimo obce s množstvom rôznych “zabudnutých” stavebných materiálov a odpadu, predimenzovaná reklama** - to všetko návštevníkom výrazne deformuje pocit z príjemnej krajiny. V ekonomicky vyspelých krajinách je celková upravenosť obecného/mestského a krajinného prostredia výsledkom kombinácie kultúrnosti i finančnej kapacity.

V subregióne Národný park Slovenský raj boli častejšie, ako v iných, identifikované problémové otázky týkajúce sa **bezpečnosti** – a to či už z hľadiska pešej turistiky (bezpečnosť turistov najmä v roklinách Slovenského raja), cykloturistiky, ako aj z hľadiska potenciálnej hrozby požiarov, či majetkovej kriminality.

Na záver je potrebné ešte poukázať na závažné **riziká vyplývajúce zo zmeny klímy pre rozvoj územia a turizmu**. Vo všeobecnosti klíma determinuje turistickú sezónnosť, rozsah turistických aktivít pre jednotlivé lokality, vplýva na prevádzkové ceny, ako napríklad vykurovanie, či chladenie interiérov, výroba snehu, zavlažovanie, zásobovanie vodou, potravinami a ceny poistenia. Zmeny v dĺžke a kvalite turistickej sezóny podmienenej klímou majú významné dôsledky pre konkurencieschopnosť v rámci podobných destinácií a významným spôsobom determinujú profitabilitu turistických subjektov.

Zmena klímy výrazným spôsobom mení prírodné a socioekonomické podmienky pre turistický potenciál jednotlivých regiónov a krajín. Značná časť turistických aktivít je založená na určitej stabilite klimatických podmienok a týmto podmienkam je prispôsobená infraštruktúra, marketing a lokálne socioekonomické aktivity.

Zvýšenie častosti výskytu extrémnych prejavov počasia (vlny horúčav, sucho, intenzívne zrážky zvyšujúce riziko záplav, búrky zo silným vetrom) môže ovplyvniť turistický priemysel cez

zvýšené riziko poškodenia infraštruktúry, dodatočné požiadavky na bezpečnosť a vyššie prevádzkové náklady (poistenie, evakuačné podmienky, zásobovanie vodou a elektrinou).

Nepriame dopady zmeny klímy ovplyvňujú turistickú atraktivitu na lokálnej a regionálnej úrovni. Ide o zmeny ako napríklad dostupnosť vody, zmeny alebo zníženie biodiverzity (ovplyvňujúc prírodne orientovaný turizmus), strata estetickej hodnoty krajiny, alebo tradičných poľnohospodárskych produktov, zvýšenie rizika výskytu nebezpečných chorôb. Tieto zmeny môžu spôsobiť zníženie turistického potenciálu danej destinácie. Na druhej strane určité oblasti môžu z environmentálnych zmien aj profitovať a ich turistický potenciál sa môže zvýšiť. Z pohľadu OOCR Slovenský raj & Spiš a jeho strategického rozhodovania a plánovania, významnými oblasťami cestovného ruchu, na ktoré bude mať vplyv zmena klímy, sú:

- letná horská a vysokohorská turistika,
- zimná turistika na horách,
- letná turistika viazaná na pobyt pri vode.

5 Akčný plán 2023–2025

Akčný plán je uvedený na trojročné obdobie, pričom najpodrobnejšie je rozpracovaný rok 2023 a indikatívne roky 2024 a 2025.

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
Priorita 1: Manažment destinácie a koordinácia subjektov CR				
Opatrenie 1.1: Definovanie hraníc destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš				
1	<p>Spresniť a aktualizovať vnútorné členenie a hranice destinácií na území v pôsobnosti OOCR ako jedného z predpokladov pre efektívne riadenie rozvoja cestovného ruchu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Destinácia Slovenský raj a okolie 2. Destinácia Poráčska dolina a okolie 	2023-2024	OOCR, MAS	3 000
2	<p>Vyhodnotiť systém fungovania a budovania členstva na zásadách a princípoch partnerstva a dobudovať členstvo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samospráv podľa aktualizovaných hraníc destinácií na území v pôsobnosti OOCR a • výrazne posilniť členstvo podnikateľských subjektov. 	2023-2024	OOCR, MAS	0
3	<p>Realizovať komunikačné a marketingové aktivity s cieľom dosiahnutia stotožnenia sa miestnych aktérov CR s destináciou za účelom zvýšenie ich akcieschopnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Destinácia Slovenský raj a okolie 2. Destinácia Poráčska dolina a okolie 3. Hnilecká dolina (Gelnica a okolie) 	2023-2025	OOCR, MAS	0

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
Opatrenie 1.2: Posilnenie postavenia OOCR na trhu CR a ako kľúčového partnera pre organizácie pôsobiace v CR				
4	Prehodnotiť systém tvorby rozpočtu cielene so zohľadnením špecifických potrieb subdestinácií v pôsobnosti OOCR; zväžiť, prehodnotiť a nastaviť systém rozhodovania v orgánoch OOCR.	2023	OOCR	0
5	Spoločne riešiť problém čierneho ubytovania	2023-2025	OOCR, štát, KRT,	0
6	Pripraviť spoločné projekty v rámci regiónu i v rámci cezhraničnej spolupráce na podporu rozvoja prírodného turizmu (v perióde každý rok pripraviť a podať jeden projekt s vybranými partnermi so zameraním na rozvojové oblasti a témy OOCR)	2023-2025	OOCR, partneri podľa oblastí CR	10 000
7	Posilniť finančné, personálne a odborné kapacity OOCR na počet osôb 3 s cieľom dosiahnutia plnenia plánovaných opatrení, aktivít, projektov a úloh.	2023-2025	OOCR	60 000

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
8	Vypracovať novú spoločnú stratégiu rozvoja CR so špecifikáciou potrieb a riešení pre definované destinácie (subdestinácie, subúzenia) v pôsobnosti OOCR reflektujúcu nové podnety a skutočnosti a podľa nich postupovať (napr. zakomponovať ich do ÚP a PHSR obcí, do RIUS košického kraja).	2024	OOCR, MSR-S, Národný park Slovenský raj, RCR SNV, MAS Miloj Spiš	10 000
9	Usporiadať odbornú konferenciu, ktorá bude prezentovať vybrané témy a ciele a nástroje rozvoja cestovného ruchu v destináciách v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš v kontexte prijatých strategických dokumentov do roku 2025 (2027).	2024	OOCR	5 000
Priorita 2: Značka – produkt – marketing				
Opatrenie 2.1: Vybudovanie značky destinácií v pôsobnosti OOCR				
10	Prehodnotiť účinnosť značky destinácií v pôsobnosti OOCR - identifikácia odlišiteľných znakov/jedinečností destinácii a rozčlenenie územia na prirodzené destinácie, identifikácia prienikov a jednotiacich znakov destinácií a hľadanie vhodných autentických prepojení medzi jednotlivými destináciami. Obnoviť diskusiu k novo vytvorenej značke pre Slovenský raj v rámci spoločného projektu s Mikroregiónom Slovenský raj a mestom Sp.N.Ves ("vlk")	2023-2024	OOCR, MSR-S, Mesto SNV, Správa NP Slovenský raj MAS Miloj Spiš	3 000
11	Vytvoriť a zaviesť do života novú značku v prípade spoločného rozhodnutia a splnenia aktivity č. 10	2024-2025	OOCR, MSR-S, Mesto SNV, Správa NP Slovenský raj MAS Miloj Spiš	8 000

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
12	Zaviesť Regionálnu značku SPIŠ pre potravinárske produkty, služby CR, remeslá v celom regióne Spiš v Spolupráci s MAS Miloj Spiš a MAS (+3) a OOCR na území Spiša (+ 2).	2023-2025	OOCR MAS Miloj Spiš	10 000
Opatrenie 2.2: Tvorba a udržateľnosť produktov a služieb CR				
13	Realizovať zazmluvnený projekt DBÚ s partnermi Správa NP Slovenský raj a Obec Hrabušice) a zabezpečiť udržateľnosť výsledkov projektu: 1. Uzavrieť nájomnú zmluvu s obcou Hrabušice na prevádzku ekologických WC v rokline Suchá Belá. 2. Uzavrieť nájomnú zmluvu na využívanie IKT so Správou národného parku. 3. Pripraviť informačný balík prezentovaný cez IKT návštevníkom Slovenského raja.	2023	OOCR, Správa NP Slovenský raj, Obec Hrabušice	5 000
14	Realizovať a zabezpečiť udržateľnosť zazmluvneného projektu s partnerom Múzeum Spiša – projekt Kúria Zuzana v Markušovciach.	2023-2024	Múzeum Spiša, OOCR	18 000
15	Vytvoriť možnosti finančnej podpory malých podnikateľov – ubytovateľov (malá Grantová schéma) pre dobudovanie, doplnenie a inovácie ponúkaných služieb (penzióny, chaty).	2023-2025	OOCR KSK KRT	Podľa Grantovej schémy

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
16	Obnoviť a oživiť využívanie Gotickej cesty ako kultúrnej tematickej cesty a zapojiť ju ako ťažiskovú produktovú líniu.	2024-2025	OOCR, MSR-S, Národný park Slovenský raj, Mesto SNV, MAS Miloj Spiš, KRT	10 000
Opatrenie 2.3: Zvýšenie účinnosti propagácie a marketingu				
17	Označiť vlakové a autobusové zastávky v území destinácií OOCR (smer atrakcie, ďalšie spojenia)	2023	OOCR	5 000
18	Zrealizovať marketingovú kampaň k využívaniu turistickej karty v destináciách OOCR.	2023	OOCR	10 000
19	Zrealizovať marketingovú kampaň (Targetovo).	2023	OOCR	30 000

Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš 2023–2025

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
20	Aktualizovať cyklosprievodcu v náklade min. 2000 kusov.	2023	OOCR	12 000
21	Zosúladiť marketingové ročné plány aktivít medzi OOCR a KRT.	2023-2025	OOCR, KRT	0
22	Vypracovať samostatný marketingový plán samostatne pre destinácie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš ako súčasť komplexnej stratégie rozvoja CR v území destinácií OOCR.	2024	OOCR	5 000
23	Realizovať výskum návštevníkov destinácií v pôsobnosti OOCR zameraný na získanie detailných kvantitatívnych a kvalitatívnych údajov o správaní sa návštevníkov tohto územia, ako aj na ďalšiu kontinuálnu aktualizáciu týchto údajov pre potreby OOCR.	2024	OOCR	5 000

Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš 2023–2025

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
24	Vytvoriť inovatívny jednotný systém/marketingový plán propagácie destinácií pod strechou OOCR Slovenský raj & Spiš s cieľom zlepšenia viditeľnosti ponuky týchto destinácií (weby, navigačné body, slogany, mobilné aplikácie, sociálne siete, outdoor reklama, promo kampane, veľtrhy a výstavy a pod.).	2024	OOCR, MSR-S, NP SR, Mesto SNV, MAS Miloj Spiš, TIC SNV, KRT, KSK	8 000
25	Vypracovať návrh jednotného technického a vizuálneho označenia navigačných bodov v destináciách (drobná architektúra, prístrešky, infomačné tabule, zastávky a stanice verejnej dopravy, verejnú parkoviská, mapy a stanovišťa v obciach a strediskách, vstupné brány, návesti, smerovníky a orientačné tabule).	2024	OOCR, MSR-S, NP SR, Mesto SNV, MAS Miloj Spiš, TIC SNV, KRT, KSK	5 000
26	Spracovať návrh na zavedenie systematického mechanizmu štruktúrovaného viaczdrojového štatistického zisťovania na území v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš pre potreby strategického rozhodovania v oblasti turizmu.	2024-2025	OOCR	3 000
27	Rozšíriť dopravné značenie destinácií OOCR už z diaľnice a berúc do úvahy dopravné značenie kultúrnych a turistických cieľov (hnedé tabule).	2024-2025	OOCR	5 000

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
Priorita 3: Rozvoj územia a infraštruktúry				
Opatrenie 3.1: Zlepšenie občianskeho vybavenia a dobudovanie infraštruktúry CR v destináciách OOCR				
28	Inštalovať ekotoalety vo vybraných strediskách CR.	2023	OOCR	29 800
29	Vybudovať lesnú saunu v blízkosti Miloja.	2023	OOCR	10 000
30	Obnoviť technické zariadenia v roklinách Slovenského raja.	2023	OOCR	10 500
31	Postaviť multifunkčné detské ihrisko v areáli rekreačného strediska Podlesok Hrabušice.	2023	OOCR	18 000

Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš 2023–2025

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
32	Inštalovať odkladacie kontajnery na bicykle v rekreačných lokalitách k.ú. Hrabušice - Podlesok a Hrabušická Píla.	2023	OOCR	40 000
33	Inštalovať prehľadné tipy a navigáciu na túry priamo od miesta štartu a označiť značkou odkladacie kontajnery.	2023	OOCR	2 000
34	Renovovať drevené informačné stojany na exteriérové CT mapy.	2023	OOCR	18 600
35	Prepojiť a zosúladiť rozvojové a plánovacie dokumenty miest a obcí v cieľovom území OOCR s kľúčovými stratégiami rozvoja územia a CR v destináciách v pôsobnosti OOCR.	2023-2025	OOCR, mestá a obce	5 000

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
36	Realizovať systematickú údržbu bežkárskych tratí: Grajnár, DĽ – Snow park Ľadová a Poráč - Poráčska dolina.	2023-2025	OOCR	11 000
37	Spracovať spoločnú koncepciu estetizácie obcí a stredísk CR (občianske vybavenie, infraštruktúra CR, supraštruktúra CR) na území v pôsobnosti OOCR s využitím adaptačných opatrení na dopady zmeny klímy, využitím informačnej infraštruktúry a prvkov drobnej architektúry v zjednocujúcom dizajne.	2024-2025	OOCR, mestá a obce	10 000
Opatrenie 3.2: Zlepšenie dopravnej dostupnosti destinácií v území OOCR				
38	Zmapovať situáciu v doprave s cieľom zlepšenia dostupnosti destinácií v pôsobnosti OOCR.	2023-2024	OOCR, KRT	1 500
39	Doplniť možnosti/spoje dopravnej dostupnosti destinácií verejnými spojmi s dôrazom na doriešenie spojeni mesto Sp.N.Ves (SNV) – Košiarny Briežok, Košiarny Briežok – Čingov, SNV – Čingov a v zime doprava zimnými busmi k bežeckým areálom – Závadka, Grajnár, Dobšinská Ľadová Jaskyňa.	2023-2025	OOCR, KRT, Mesto SNV	0

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
Opatrenie 3.3: Rozšírenie cykloturistických trás v území destinácií OOCR				
40	Zmapovať územné možnosti napojenia cyklotrás v pôsobnosti OOCR na diaľkové cyklomagistrály s napojením na hlavné atraktivity a sídla KSK a na susedné kraje a štáty a vypracovať projekty.	2023	OOCR, KRT	5 000
41	Vyznačiť nové cykloturistické trasy	2024-2025	OOCR	Podľa proj. dokum.
Opatrenie 3.4: Zvýšenie bezpečnosti turistov v destináciách OOCR				
42	Realizovať výchovno-informačnú kampaň pre zvýšenie bezpečnosti cykloturistiky v území destinácií OOCR.	2024-2025	OOCR Partneri (požičovne, cyklokluby, predajne a iní)	3000
43	Zaviesť jednotný systém permanentnej údržby turistických chodníkov a opráv technických zariadení počas celého roka v celom území s dôrazom na rokliny Slovenského raja, vrátane mechanizmu na priebežný monitoring a vyhodnocovanie uplatňovania tohto systému v praxi.	2024-2025	OOCR, Národný park Slovenský raj	2 000

ID	Aktivita	Odhadované obdobie realizácie	Zodpovednosť	Indikatívny finančný plán v €
44	Realizovať spoločné aktivity s Políciou SR proti krádežiam s cieľom zvýšenia bezpečnosti ubytovaných hostí	2024-2025	OOCR, Policajný zbor SR, Mestské a obecné polície	0
Opatrenie 3.5: Začlenenie klimatekovej odolnosti do manažmentu udržateľného turizmu v destináciách OOCR				
45	Spracovať adaptačnú stratégiu pre územie v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš na dopady zmeny klímy.	2025	OOCR	30 000
46	Vytvoriť mechanizmus realizácie adaptačnej stratégie na úrovni obcí a vlastníkov/správcoov území, prevádzkovateľov turistických zariadení, produktov a služieb.	2025	OOCR, partneri	0

Použité skratky:

OOCR - Oblastná organizácia cestovného ruchu Slovenský raj & Spiš

MAS – miestna akčná skupina Miloj Spiš o.z.

KRT – Košice región turizmus

MSR-S – Mikroregión Slovenský raj – Sever

SNV – Spišská Nová Ves

TIC – Turistické informačné centrum

KSK – Košický samosprávny kraj

NP – Národný park

Indikatívny finančný plán (€) 2023 - 2025

Priorita 1: Manažment destinácie a koordinácia subjektov CR	88 000
Opatrenie 1.1: Definovanie hraníc destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš	3 000
Opatrenie 1.2: Posilnenie postavenia OOCR na trhu CR a ako kľúčového partnera pre organizácie pôsobiace v CR	85 000
Priorita 2: Značka – produkt – marketing	142 000
Opatrenie 2.1: Vybudovanie značky destinácií v pôsobnosti OOCR	21 000
Opatrenie 2.2: Tvorba a udržateľnosť produktov a služieb CR	33 000
Opatrenie 2.3: Zvýšenie účinnosti propagácie a marketingu	88 000
Priorita 3: Rozvoj územia a infraštruktúry	218 400
Opatrenie 3.1: Zlepšenie občianskeho vybavenia a dobudovanie infraštruktúry CR v destináciách OOCR	154 900*
Opatrenie 3.2: Zlepšenie dopravnej dostupnosti destinácií v území OOCR	1 500
Opatrenie 3.3: Rozšírenie cykloturistických trás v území destinácií OOCR	5 000
Opatrenie 3.4: Zvýšenie bezpečnosti turistov v destináciách OOCR	5 000
Opatrenie 3.5: Začlenenie klimatekovej odolnosti do manažmentu udržateľného turizmu v destináciách OOCR	30 000
SPOLU	448 400

Pozn.

1. Indikatívny finančný plán nezahŕňa sumy, ktoré sú v akčnom pláne vyjadrené inak ako číselne, napr. „podľa projektovej dokumentácie“.
2. *Indikatívny rozpočet pre Opatrenie 3.1 sa týka zámerov rozpočtov miest a obcí, ako aj podnikateľských subjektov - členov OOCR Slovenský raj & Spiš.

6 Zdroje

- Plán rozvoja destinácií v pôsobnosti OOCR Slovenský raj & Spiš 2016 – 2018 (2020)
- Výročné správy OOCR Slovenský raj & Spiš 2020, 2021 a www.vraji.sk
- Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027
- Stratégia rozvoja vidieka MAS Miloj Spiš, o.z., aktualizácia 2022
- Syntéza územia OOCR Slovenský raj & Spiš ako destinácie CR, jún 2022
- Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom samosprávnom kraji
- BRANDING SLOVENSKA, Od ideového konceptu k posolstvám a komunikácii (2013)
- Handbook on Tourism Destination Branding (2009)
- Stratégia rozvoja turizmu v Bratislavskom kraji do roku 2020